

**TURUN
YLIOPISTO**

Koiran toiminnan tavoitteet ja taidot koira- avusteisessa sosiaali- ja terveysalan työssä

Essi Ylönen

Pro gradu -tutkielma

Ohjaajat: Ida Luotonen ja Marjaana Raukola-Lindblom

Turun yliopisto

Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta

Psykologian ja logopedian laitos

Logopedia

23.3.2024

Turku

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu

Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

TURUN YLIOPISTO

Psykologian ja logopedian laitos / Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta

YLÖNEN, ESSI: Koiran toiminnan tavoitteet ja taidot koira-avusteisessa sosiaali- ja terveysalan työssä

Pro gradu -tutkielma, 34 s., 10 liites.

Logopedia

Maaliskuu 2024

Eläinavusteisuus tarkoittaa sosiaali- ja terveysalan työssä eläimen mukaan ottamista ihmisen hyvinvointia parantamaan tai edistämään. Tutkimusten mukaan eläinavusteisuus on hyödyllistä esimerkiksi kehityksellisten häiriöiden ja mielenterveyden häiriöiden kuntoutuksessa ja se vähentää esimerkiksi stressiä ja ahdistusta. Koira on yksi yleisimmin eläinavusteisesti työskentelevistä eläimistä. Monet koira-avusteisuustutkimukset kuitenkin keskittyvät erityisesti sen tuomiin vaikutuksiin ihmisessä, ja esimerkiksi koirien ominaisuuksien ja koiran roolin merkityksen raportointi jää usein vähemmälle. Tässä pro gradu -tutkielmassa tavoitteena oli selvittää tavoitteellista koira-avusteista työtä tekevien sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten ajatuksia koiran taidoista ja toiminnan tavoitteista.

Tämän tutkielman aineisto saatiin kyselytutkimuksesta, joka toteutettiin keväällä 2023. Kyselyyn vastasi 41 sosiaali- tai terveysalan ammattilaista, jotka toimivat tavoitteellisesti koira-avusteisesti työssään Suomessa. Koska kyselytutkimus liittyi logopedian alaan, siinä keskityttiin erityisesti vuorovaikutukseen koira-avusteisessa työssä. Tässä pro gradu -tutkielmassa keskityttiin erityisesti koira-avusteiseen työhön osallistuvaan koiraan liittyviin tutkimuskysymyksiin. Tuloksia analysoitiin sekä määrällisesti, että laadullisesti. Koiran toiminnan tavoitteille saatuja arvoja ja tunnuslukuja verrattiin keskenään, sekä niiden erojen merkitsevyyttä tutkittiin toistettujen mittauksen varianssianalyysillä. Työkokemuksen ja koiran kanssa saadun työkokemuksen vaikutusta ajatuksiin koiran toiminnan tavoitteista mitattiin korrelaatioiden avulla. Avoimet, laadulliset vastaukset analysoitiin aineistolähtöisesti sisällönanalyysillä teemoittelemalla.

Tulosten mukaan osallistujat raportoivat koiran toiminnan tavoitteiksi erityisesti lievittää asiakkaan stressiä, jännitystä ja ahdistusta, lisätä motivaatiota sekä tukea vuorovaikutusta. Työkokemuksen kesto oli yhteydessä psyykkisen joustavuuden eli resilienssin vahvistumiselle sekä tunteiden ja käyttäytymisen säätelylle koiran toiminnan tavoitteina. Koira-avusteisen työskentelyn kestolla ei ollut yhteyttä koiran toiminnan tavoitteisiin. Osallistujat raportoivat koirilta edellytettäviksi taidoiksi esimerkiksi koiran halun olla läsnä, kiinnostuksen ihmisestä sekä kyvyn rauhoittua.

Tulokset mukailevat aiempia tutkimustuloksia, ja antavat suuntaa siitä, millainen tehtävä ja merkitys koiralla on sosiaali- ja terveysalan työssä, sekä millaiset koiran taidot koetaan tärkeiksi. Tämä tutkimus antaa tietoa koira-avusteisesta työstä kiinnostuneille ammattilaisille koiran toiminnan tavoitteista ja edellytettävistä taidoista sekä tuo esille tämänhetkisiä ammattilaisten näkemyksiä koira-avusteisuudesta Suomessa sosiaali- ja terveysalalla.

Avainsanat: koira, koira-avusteisuus, eläinavusteisuus, sosiaali- ja terveysala

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
1.1	Koira-avusteisuus sosiaali- ja terveysalalla	4
1.2	Koiran toiminnan tavoitteet koira-avusteisessa interventiossa	8
1.3	Koiralta edellytettävät taidot koira-avusteisessa interventiossa	9
2	Tutkimuskysymykset	12
3	Menetelmät	13
3.1	Kyselytutkimus	13
3.2	Kyselyn osallistujat	14
3.3	Tutkimuksen toteuttaminen	18
3.4	Aineiston analysointi	19
3.5	Tutkimuksen eettisyys	19
4	Tulokset	21
4.1	Koiran toiminnan tavoitteet koira-avusteisessa työssä	21
4.2	Koiralta edellytettävät taidot koira-avusteisessa työssä	23
5	Pohdinta	25
5.1	Koiran toiminnan tavoitteet	25
5.2	Koiralta edellytettävät taidot	26
5.3	Tutkimuksen vahvuudet ja rajoitukset	26
5.4	Tutkimuksen kliininen merkitys ja jatkotutkimusehdotukset	27
	Lähteet	30
	Liitteet	35
	Liite 1. Kyselylomake kuvakaappauksina	35

1 Johdanto

Eläimen läsnäolo aiheuttaa psykologisia, fysiologisia ja sosiaalisia muutoksia ihmisissä. Esimerkiksi verenpaine voi laskea, stressi vähentyä, ja yksinäisyyden kokemus lievittyä eläimen kanssa ollessa (Prothmann & Fine, 2011). Eläinavusteisuus tarkoittaa työskentelyä tai toimintaa, jossa eläin otetaan mukaan parantamaan tai edistämään ihmisen hyvinvointia. Työskentely voi olla strukturoitua ja tavoitteellista, tai vapaamuotoisempaa toimintaa eläimen kanssa (Ervast & Raukola-Lindblom, 2021). Eläinavusteisuuden on tutkittu olevan hyödyllistä monenlaisissa tilanteissa; erityisesti esimerkiksi autismikirjon häiriöiden sekä mielenterveysongelmien kuntoutuksessa (Grandin, 2011; Hautamäki ym., 2021; Maujean ym., 2015; Prothmann & Fine, 2011) Bertin ja kumppaneiden (2016) meta-analyysin mukaan eläinavusteisuutta on tutkittu eniten lapsilla, psykiatrisilla potilailla ja vanhuksilla. He mainitsevat, että suurimpina hyötyinä oli stressin, kivun ja ahdistuksen vähentyminen.

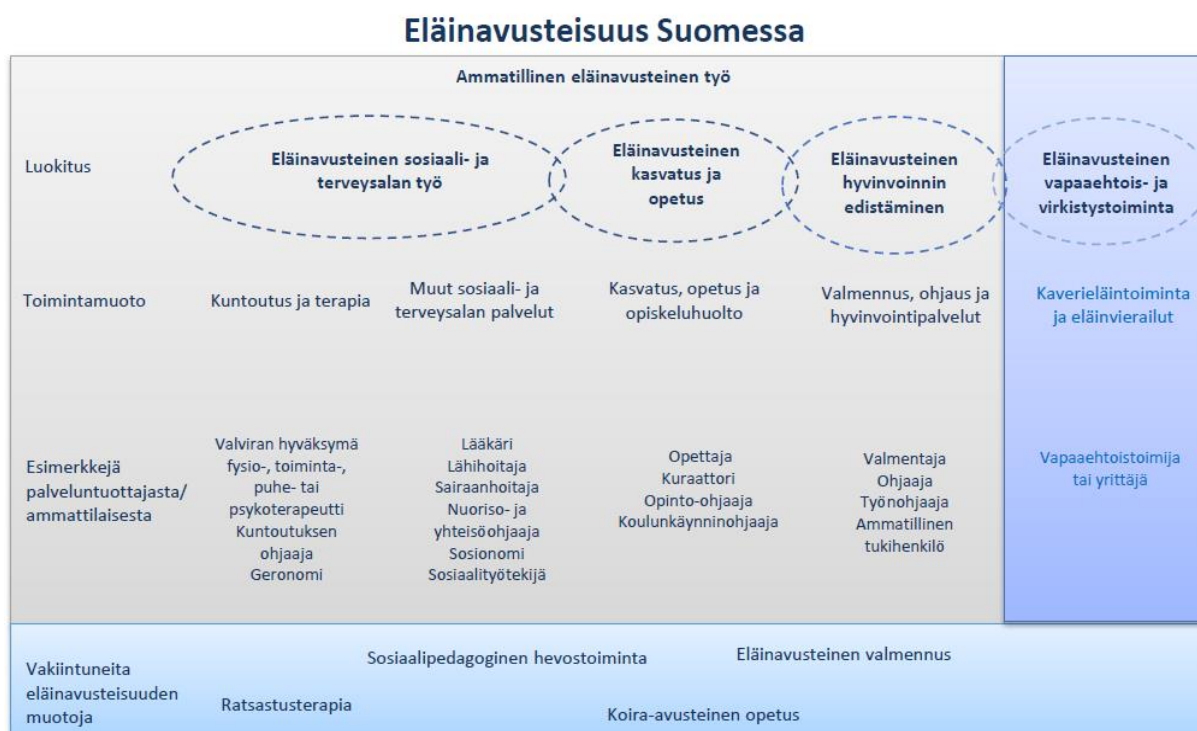
Eläinavusteisuuden vaikutuksia on tutkittu logopedian alalla jo jonkin verran. Eläinavusteisen puheterapian on todettu kehittävän esimerkiksi sosiaalisia taitoja autismikirjon lapsilla (Grigore & Rusu, 2014). Se lisää myös kommunikointialoitteita ja puheentuttoa aivoinfarktin ja afasian kuntoutuksessa (Adams, 1997; LaFrance ym., 2007), sosiaalisia taitoja, sanallista ja sanatonta kommunikaatiota aivovaurion saaneilla sekä parantaa mielialaa, sekä motivaatiota ja tyytyväisyyttä kuntoutusta kohtaan (Hediger ym., 2022). Tässä logopedian alan pro gradu -tutkielmassa tavoitteena oli kartoittaa kyselytutkimuksen avulla koira-avusteisesti työskentelevien puheterapeuttien näkemyksiä, mutta puheterapeuttien vähäisen määrän takia myös muut sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset sisällytettiin tutkimukseen. Monet koira-avusteisuustutkimukset keskittyvät erityisesti sen tuomiin vaikutuksiin ihmisessä, mutta esimerkiksi koirien ominaisuuksien ja koiran roolin merkityksen raportointi jää usein vähemmälle. Tässä pro gradu -tutkielmassa tutkittiin koira-avusteisessa työssä toimivien koirien toiminnan tavoitteita ja taitoja kyselytutkimuksen avulla, joka oli suunnattu koira-avusteisesti työskenteleville sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille.

1.1 Koira-avusteisuus sosiaali- ja terveysalalla

Eläinavusteisuus-käsite muodostuu kansainvälisten kattojärjestöjen mukaan eläinavusteisesta interventtiosta (AAI), joka puolestaan jakautuu terapeuttiseen työskentelyyn (AAT), kasvatukselliseen työskentelyyn (AAE) ja toimintaan (AAA) (IAHAIIO, 2018). Jaottelussa on

pieniä eroja esimerkiksi eri järjestöissä ja maissa. Suomessa perusajatus on sama kuin kansainvälisesti, joskaan eduskunnan eläinavusteisen työryhmän mukaan ”kattojärjestöjen termit eivät kata suomalaisen palvelujärjestelmän kenttää kokonaisuudessaan” (Lipponen ym., 2023). Työryhmän luoman mallin mukaan Suomessa eläinavusteisuus jakautuu ammatilliseen eläinavusteiseen työhön ja eläinavusteiseen vapaaehtois- ja virkistystoimintaan.

Ammatilliseen eläinavusteiseen työhön kuuluu eläinavusteinen sosiaali- ja terveysalan työ (kuntoutus ja terapia, sekä muut sosiaali- ja terveysalan palvelut), eläinavusteinen kasvatusta ja opetus sekä eläinavusteinen hyvinvoinnin edistäminen. Ammatillinen eläinavusteinen työ on suunniteltua, tavoitteellista sekä dokumentoitua (Lipponen, ym., 2023). Suomessa käytettävä jaottelu näkyy kuvassa 1. Eläinavusteisesti sosiaali- ja terveysalalla työskennellään sekä julkisella että yksityisellä sektorilla erilaisissa kuntoutusyksiköissä, oppi- ja hoitolaitoksissa ja muissa toimipaikoissa (Kahilaniemi, 2016). Tässä pro gradu -tutkielmassa keskityttiin erityisesti sosiaali- ja terveysalan tavoitteelliseen työhön.

Kuva 1. Eduskunnan eläinavusteisen työryhmän tekemä jaottelu eläinavusteisuudesta Suomessa

Psykoterapeutti Boris Levinonia pidetään eläinavusteisuuden isänä – hän huomasi koiransa Jinglesin terapeuttiset vaikutukset asiakkaisiinsa 1960-luvulla (Fine, 2015; McCardle ym., 2011). Levinsonin ajatukset ovat olleet pohjana nykyisille eläinavusteisen terapian käytänteille (Compitus, 2019; Doney, 2021). 1970-luvulla Samuel Corson ja Elizabeth

O'Leary Corson olivat ensimmäisiä tutkijoita, jotka tutkivat empiirisesti koira-avusteisia interventioita. He havaitsivat psykiatristen potilaiden kommunikaation helpottuvan koirien kanssa toimiessa (Fine, 2015). Yleisimmät eläinavusteisessa työskentelyssä mukana olevat eläimet ovat hevosia tai koiria (Hoagwood ym., 2017). Tässä tutkielmassa keskityttiin vain koiran kanssa tehtävään eläinavusteiseen työhön, eli koira-avusteiseen työhön. Kahilaniemen (2016) mukaan koira on eläinlajina käytetyin kasvatus- ja kuntoutustyössä selkeästi helppokäyttöisyytensä ja monipuolisuutensa vuoksi. Glenk (2017) toteaa koiran olevan suosittu eläin terapiatyössä sen saavutettavuuden, koulutettavuuden ja ennakoitavuuden vuoksi.

Koiran kanssa oleminen lisää sekä ihmisen että koiran mielihyvähormoni oksitosiinin tuotantoa (esim. Miller ym. 2009, Odendaal, 2000) sekä laskee verenpainetta, että stressihormoni kortisolin määrää (Harper, 2017; Pop ym., 2014). Koira-avusteisen terapian (DAT = Dog Assisted Therapy) on tutkittu olevan tehokasta kehityksellisten häiriöiden kuntoutuksessa, erityisesti autismin kirjon häiriössä (Hüsgen ym., 2022). Hüsgenin ja kumppaneiden meta-analyysi kehitys- ja käyttöhäiriöisten lasten koira-avusteisesta terapiasta jakaa saadut vaikutukset kolmeen teemaan: sosiaalisiin, psykologisiin ja neurobiologisiin vaikutuksiin. 78 % tutkimuksista havaittiin vaikutusta sosiaalisiin taitoihin; sosiaaliset ja kommunikatiiviset taidot paranivat ja aggressiivinen käytös väheni. 71 % tutkimuksista raportoi psykologisia vaikutuksia kuten motivaation ja keskittymisen parantumista. Yhdessä tutkimuksessa neljästätoista oli mitattu neurobiologisia vaikutuksia; lasten syljen kortisolitasot olivat laskeneet.

Barker ja Dawson (1998) tutkivat poikittaistutkimuksessaan 230 psykiatrista potilasta, jotka saivat terapiaa sekä koiran kanssa, että ilman koiraa. Potilaat arvioivat ahdistuksensa määrää pisteytyslomakkein, ja koira-avusteisesti tapahtuneen terapian jälkeen ahdistuksen määrä oli tilastollisesti merkittävästi vähentynyt kaikissa tutkituissa mielenterveyden eri häiriöissä; psykoosisairailta, mielialahäiriöistä kärsivillä, sekä muita mielenterveyden häiriöitä sairastavilla, ilman koiraa tapahtuneessa terapiassa ahdistus oli vähentynyt mielialahäiriöistä kärsivillä. Koira-avusteista interventiota (DAI = Dog Assisted Intervention) vanhustyössä tutkineet Jain ja kumppanit (2020) mainitsevat meta-analyysissään koira-avusteisen intervention tuoneen hyötyä vanhuksille parantaen erityisesti sosiaalista toimintakykyä, sekä lieventäen masennuksen oireita ja yksinäisyyden kokemusta. Koira-avusteisuutta traumaperäisen stressihäiriön (PTSD) hoidossa tutkineet Vitte ja kumppanit (2021) toteavat

koiran auttavan PTSD:n oireisiin ja sosiaalisiin vaikeuksiin, mutta koirat eivät kuitenkaan korvaa lääkitystä tai psykoterapiaa PTSD:n hoidossa.

Asiakaslähtöinen eläinavusteinen interventioprosessi on tavoitteellinen, strukturoitu, suunnitelmallinen ja dokumentoitu työskentelymuoto. Se on usein osa isompaa prosessia ja lisäksi jonkun muun menetelmän, kuten puheterapian tai psykoterapian ohella (Hautamäki ym., 2021; Kahilaniemi, 2016). Koiran mukaan ottoa interventioprosessiin on tarkasteltava kriittisesti ja asiaa on pohdittava jokaisen asiakkaan kohdalla yksilöllisesti (Kahilaniemi, 2016). On pohdittava sitä, mitä hyötyä koiran läsnäolo antaa prosessiin, miten koiran mukaan ottaminen muuttaa suunniteltua kuntoutusta (Fine, 2015), sekä onko koiran mukaan ottaminen turvallista ja eettistä – sekä asiakkaan, eläimen, että ammattilaisen osalta. Suomessa ei tällä hetkellä säännellä eläinavusteisten menetelmien käyttöä viranomaisten taholta (Hautamäki ym., 2021), joten on ammattilaisen omalla vastuulla varmistaa turvallinen ja eettinen työskentely. Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry:n ammattieettiset ohjeet (2017) korostavat tavoitteellisuutta sekä suunnitelmallisuutta koira-avusteisessa työssä. Ohjeiden mukaan koira-avusteinen työskentely edellyttää jatkuvaa ammattitaidon kehittämistä. Yhdistys korostaa kasvatus- ja kuntoutusalan ammattilaisen vastuuta tilanteen kokonaisarviointista sekä ihmisten ja eläinten oikeuksien toteutumisesta. Työskentely tulee keskeyttää, kun se ei ole tarkoituksenmukaista tai sisältää ihmisen tai eläimen hyvinvointiin liittyviä riskejä. Kahilaniemi (2016) huomauttaa, että eläimen tuomisesta työympäristöön on hyvä sopia yhdessä niin työkaverien, asiakkaiden kuin vierailijoidenkin kanssa, jotta otetaan huomioon kaikkien turvallisuus ja työskentelyn mielekkyys ja läpinäkyvyys.

Esitelmässään ”Eläinavusteisena ammattilaisena kehittyminen” (2023) Mannila kuvaa Maikun (2022) mallia mukaillen eläinavusteisen ammattitaidon koostuvan peruskoulutuksesta ja ammattiosaamisesta, eläinavusteisesta menetelmäosaamisesta sekä lajikohtaisesta eläinosaamisesta. Suomessa koiria työskentelee monien eri alojen ammattilaisten työpareina sosiaali- ja terveysalalla, kuten esimerkiksi psykoterapeuttien, puheterapeuttien ja sosiaalityöntekijöiden kanssa. Eläimen tuominen osaksi omaa työtä sosiaali- tai terveydenhuollossa voi lieventää asiakkaan tilanteessa kokemaa stressiä, vähentää aggressiivisuutta ja levottomuutta, lisätä sosiaalista vuorovaikutusta ja motivaatiota sekä nopeuttaa asiakastyöprosessia, jonka takia eläimen mukaan ottaminen voidaan nähdä perusteltuna hoitokeinona (Hautamäki ym., 2021).

Myös koiran hyvinvointi on tärkeää ottaa huomioon eläinavusteisessa työssä. The International Association of Human–Animal Interaction Organizations (IAHAIO) on globaali yhdistys, joka on koostunut eri eläinavusteisuutta koskevista järjestöistä ympäri maailman. IAHAIO:n eettisten suositusten mukaan (2018) eläinavusteista interventiota pitäisi toteuttaa vain fyysisesti ja psyykkisesti terveiden eläinten kanssa, jotka myös nauttivat työskentelystä. Eläimen tulee olla levännyt ja huolehdittu, sillä tulee olla lepopäiviä ja taukoja, sekä turvallinen ympäristö ja juomavettä aina tarjolla. Työskentelysessioiden tulisi kestää enintään 45 minuuttia. Koirat kuntoutus- ja terapiatyössä ry:n ammattieettisissä ohjeissa (2017) mainitaan, että koira-avusteisen työskentelyn tulee olla iloinen ja miellyttävä asia koiralle, ja että olisi suotavaa, että koira saa olla työtilanteessa vapaana. Ammattihenkilön tulee osata arvioida koiran stressikäyttäytymistä ja vireystilaa sekä yleisesti koiran työkykyä. Koiran hyvinvoinnin ohella aktiivisen toiminnan sekä palautumisen tasapainolla on merkitystä harrastus- ja työkoirien suoritukselle (Telkänranta, 2023). Lisäksi kouluttamisella on merkitystä koiran hyvinvointiin koira-avusteisessa työssä (Parkkisenniemi & Rimppi, 2021).

1.2 Koiran toiminnan tavoitteet koira-avusteisessa interventiossa

Eläimen rooli interventioissa vaihtelee – se voi olla aktiivinen osallistuja, luottamuksen välittäjä, kuuntelija, tai ihan vain läsnäolija. Ihmisen ja eläimen välille syntyviä toimintoja eläinavusteisissa interventiotilanteissa voivat olla esimerkiksi katsekontaktin luominen, silittäminen, kävelytys, eläimen kanssa pelaaminen, vuorovaikutustilanteiden harjoittelu eläimen kanssa ja eläimen hoitaminen. Yleisesti pyritään luomaan jonkinlainen vuorovaikutustilanne eläimen ja ihmisen välille (Hautamäki ym., 2021). Finen (2015) mukaan eläin voi toimia psykoterapiasuhteessa esimerkiksi sosiaalisuutta lisäävänä keinona, parantamassa terapeutin ja asiakkaan välistä suhdetta sekä olla apuna tunteiden käsittelemisessä. Kahilaniemi (2016) mainitsee koiran kanssa tehtäviksi harjoitteiksi esimerkiksi asiakkaan itsetuntoon, tunteiden hallintaan ja käsittelyyn sekä toiminnan ohjaukseen liittyvät harjoitukset. Esimerkiksi taas fysioterapiassa koiran toiminnan tavoite voi olla hyvin erilainen; Paula Leppäsen (2013) mukaan koira-avusteisesti fysioterapiassa voidaan vaikuttaa esimerkiksi asiakkaan liikkuvuuteen, koordinaatioon ja hienomotoriikkaan erilaisin koiran kanssa tehtävin toiminnallisoin harjoittein. Tässä pro gradu -tutkielmassa koiran toiminnan tavoitteilla tarkoitetaan koiran tehtävää ja sen tuomaa merkitystä eläinavusteisessa työssä.

Hautamäen ja kumppanien (2018) toteuttamassa Kelan kyselyssä ja haastatteluissa eläinavusteisia menetelmiä käyttävät palveluntuottajat mainitsivat eläinavusteisuuden hyödyksi esimerkiksi stressin vähentymisen, luottamuksen syntymisen ja sosiaalisten, motoristen ja toiminnanohjauksen taitojen kehittymisen. Varsinaisesti koiran toiminnan tavoitteista koira-avusteisessa työssä on vähän tietoa saatavilla; usein parin lauseen verran tutkimusten pohdintaluvuissa. Hüsgeinin ja kumppaneiden (2022) meta-analyysissä koiran toiminnan tavoite vaihteli tutkimusten välillä. Yhdessä tutkimuksessa koiralla oli tarkat, ennalta määritetyt toimintatavat, yhdessä koiran tehtävä oli olla motivoija terapiaan. Suurimmassa osassa analyysin tutkimuksista raportointi koiran toiminnan tavoitteista kuntoutuksessa jäi kuitenkin hyvin pieneksi. Ambrosin ja kumppaneiden (2019) satunnaistettu kontrolloitu tutkimus koira-avusteisuuden vaikutuksista laitoksissa asuvien vanhusten mielialaan mainitsi koiran toiminnan tavoitteeksi olla aloitteentekijä, fasilitoija ja motivoija sosiaaliseen toimintaan. Boltin ja kumppanien (2022) tutkimuksessa aikuisten koira-avusteisesta psykologisesta terapiasta koiran tehtävänä oli turvallisen terapeutin tilan luominen tunteiden käsittelyyn, joka muodostui koiran kyvystä tunnistaa ja vastata tunnetiloihin, koiran rauhoittavasta läsnäolosta, vaikutuksesta saada ihminen avautumaan sekä oman elämän ja kokemusten peilaamisesta koiran avulla.

1.3 Koiralta edellytettävät taidot koira-avusteisessa interventiossa

Koiran taidoista ja muista ominaisuuksista koira-avusteisessa työssä on vasta vähän tutkimustietoa saatavilla (esim. Santaniello ym., 2021). Koira-avusteisessa työskentelyssä koirilta edellytetään tietynlaisia taitoja, joihin vaikuttavat myös koiran persoona ja siihen liittyvät ominaisuudet, sekä opitut ja koulutetut taidot. Koiran taidot liittyvät vahvasti siihen, miten koira käyttäytyy ja toimii koira-avusteisessa työskentelyssä. Eläimeltä vaadittavat taidot eläinavusteisessa työssä vaihtelevat palvelun mukaan, mutta perustaitojen voidaan ajatella olevan samanlaisia (Parkkisenniemi & Rimppi, 2021).

Koiran persoonallisuudessa voidaan ajatella olevan tietynlaisia ominaisuuksia, jotka ovat olennaisia koira-avusteisessa työssä. Nämä ovat koiran sosiaalisuus; ystävällisyys sekä suhtautuminen vieraisiin ihmisiin, koiran rohkeus ja itsevarmuus, ja että koira ei saa reagoida aggressiivisesti työtilanteessa. Lisäksi hyvä ominaisuus koira-avusteisessa työssä on koiran yhteistyöhalukkuus. Koiran käyttäytyminen periytyy voimakkaasti, ja eri rotujen välillä on suuria persoonallisuuseroja. Silti esimerkiksi rotumääritelmään ei ole aina luottaminen. (Tiira, 2021). Rotujen sisälläkin on hyvin yksilöllisiä eroja ja ominaisuuksia koirien välillä

(Telkänranta, 2023). Ajatellaan, että psykoterapiatyössä toimivan eläimen temperamentti on rauhallinen, ja se on hellä ja nauttii ihmisten seurasta. Eläin on tottelevainen, ja se pystyy rauhoittumaan itse leikin tai innostuksen jälkeen, istumaan hiljaa tiettyjä aikoja, sekä kykenee navigoimaan hälyisilläkin paikoilla. Fine (2015) Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä Ry:n ammattieettiset ohjeet (2017) suosittelevat koira-avusteisessa interventiossa toimivan koiran olevan hyväkäytöksinen, peruskoulutettu, turvallinen sekä asianmukaisesti rokotettu. Pelokkaasti tai aggressiivisesti ihmisiä kohtaan käyttäytyvän koiran ei tule koskaan toimia koira-avusteisessa työssä. Koiran yksilöllinen terveydentila ja ominaisuudet tulee ottaa huomioon työtä suunnitellessa.

Parkkisenniemi ja Rimppi (2023) mainitsevat erilaisia taitoja, joita eläimelle kannattaa kouluttaa laadukkaan eläinavusteisen palvelun tuottamiseksi ja eläimen hyvinvoinnin huomioimiseksi. Näitä ovat starttikäyttäytymiset, eli tapa, jolla eläin ilmaisee työskentelyvalmiutensa, vuorovaikutuskäyttäytyminen, odottaminen, odotusalue, poistumisalue, rauhoittuminen, lepo, kuljetus ja lastaaminen, välineet ja niiden pukeminen, virikkeet ja niiden käyttäminen, erilaiset vahvistamisen eli eläimen palkitsemisen tyypit, sekä vapaa-ajan hyödyntäminen. Monissa maissa suositellaan vahvasti koiran suorittavan jonkinlaisen soveltuvuustestin tai tottelevaisuuskoulutuksen, ja koiran käsittelijältä edellytetään perehtymistä ja koulutuksia esimerkiksi eläinavusteisen terapian toteuttamista varten (Fine, 2015; Koirat kasvatus ja kuntoutustyössä ry, 2017). Vaikka tällä hetkellä Suomessa ei säännellä eläinavusteisten menetelmien käyttöä viranomaisten taholta, on kuitenkin eettistä ja suositeltavaa, että eläinavusteisuutta vastuullisesti tuottava ammattihenkilö on perehtynyt eläimiin ja eläinavusteisuuteen, sekä työskentelevä koira on arvioitu sopivaksi eläinavusteiseen työskentelyyn (Hautamäki ym., 2021). Suomessa on alettu koota erilaisia suosituksia eläinavusteisuutta koskien; eduskunnan eläinavusteinen työryhmä on valmistelemassa asetuksia eläinavusteiselle työlle Suomessa. Työryhmä koostuu alan tutkijoista, toimijoista ja palvelujen käyttäjistä. Se on perustettu edistämään eläinavusteista työtä, turvaamaan eläinavusteisten palvelujen laadukkuus sekä yhtenäistämään alan käsitteitä ja luokituksia (Aitoluonto, 2022).

Santaniellon ja kumppanien (2021) systemaattisessa katsauksessa koirista terapiatyössä kävi selväksi, että suurimmassa osassa tutkimuksia koirasta ilmoitetut tiedot olivat puutteellisia. Tiedoista jäivät yleisimmin puuttumaan esimerkiksi tiedot koiran koulutuksesta ja terveydentilasta, ja heidän mukaansa yhtenäisten ja standardoitujen koulutus-, soveltuvuus- ja hyvinvointikriteerien tarve on ilmeinen. Winkle ja kumppanit (2022) toteavat artikkelissaan,

että koirien soveltuvuuden arvioinnissa sekä hyvinvoinnin huomioimisessa on suuria puutteita eläinavusteisessa terapiassa. He toteavat, että jos koiran soveltuvuutta työskentelyyn ei arvioida riittävän hyvin, se voi johtaa koiran stressaantumiseen ja ahdistumiseen, ja näin vaikuttaa koiran työmotivaatioon ja käytökseen, jolloin terapia voi päätyä katastrofaaliseen lopputulokseen.

Aiemmin mainitussa Ambrosin ja kumppaneiden (2019) tutkimuksessa koirista ei mainittu muuta, kuin että ne olivat rodultaan noutajia, koulutettuja sekä suorittaneet sertifiointin terapiakoiraiksi. Beetz ja kumppanit (2019) toteuttivat satunnaistetun kontrolloidun tutkimuksen koira-avusteisuudesta sotaveteraanien PTSD:n hoidossa. Tässä tutkimuksessa raportoitiin erityisen kattavasti koirien soveltumisprosessista terapeutiseen työskentelyyn. Tutkimuksessa koira-avusteisesti työskennelleet koirat olivat taustaltaan armeijan sotakoiria, joten muodoltaan erilaiseen terapiatyöskentelyyn totuttelu ja soveltuminen raportoitiin yksityiskohtaisesti. Koirien mainittiin olevan sosiaalisia ihmisten kanssa, kiintyneitä ohjaajaansa, ystävällisiä, uteliaita, luottavaisia, rauhallisia, hyvähermoisia ja kestäviä. Koiria sai koskea ja halata ja koirilta vaadittiin myös korkeaa sietokykyä ihmisen epätavalliselle käyttäytymiselle, kuten flashback- tai dissoisatio-oireille. Koiran aggressiivisuus ja välttelykäyttäytyminen sulki koiran pois tutkimuksesta. Koirat testattiin viisivaiheisella kokeella, jossa testattiin koiran reaktiota apuvälineisiin, koiran tottelevaisuutta, kykyä sietää erilaisia ääniä sekä ympäristöjä, että muita koiria. Myös koiran ja sen ohjaajan välisestä suhteesta ja yhteisten työskentelyvuosien määrästä oli maininta. Itse koiran ominaisuuksista kuitenkin mainittiin vain koiran rotu (labradorinnoutaja tai malinois). Aiemmin mainitussa Hüsgenin ja kumppanien (2022) meta-analyysissä koiran ominaisuuksia, kuten ikä, väri, rotu tai sukupuoli, jätettiin raportoimatta suurimmassa osassa tutkimuksia. Yleisimmät raportoidut tiedot koirasta liittyivät koiran sosiaalistamiseen (10/14), rekisteröintiin terapiakoiraiksi (9/14), soveltuvuusarvioon (7/14) sekä eläinlääkärin tarkastukseen (5/14).

Tämän pro gradun tarkoituksena on tarkastella sosiaali- ja terveysalalla työskentelevien ammattilaisten näkemyksiä koirilta edellytettävistä taidoista sekä toiminnan tavoitteista tavoitteellisessa eläinavusteisessa työssä. Erilaisista koira-avusteisista interventioista on jo tutkimusta, mutta useimmiten koiran rooli jää tutkimusraporteissa heikosti kuvatuksi. Ammattilaisella on kuitenkin oltava jokin käsitys siitä, miten koira toimii työtehtävässä. Koiran taidot ja ominaisuudet vaikuttavat osaltaan koira-avusteisen työn toteutukseen ja sen tuomiin tuloksiin, joten siksi niitä on tärkeää tutkia ja pohtia enemmän.

2 Tutkimuskysymykset

Tässä pro gradu -tutkielmassa pyrittiin selvittämään kyselytutkimuksen avulla, millainen merkitys sosiaali- ja terveysalalla työskentelevillä koirilla on Suomessa. Tutkielmassa keskityttiin erityisesti koiran toiminnan tavoitteisiin ja taitoihin koira-avusteisessa työssä.

Tutkimuskysymykset olivat:

- 1a. Mitä toiminnan tavoitteita kyselyyn vastanneet ammattilaiset ajattelevat koiralla olevan koira-avusteisessa työssä sosiaali- ja terveysalalla?
- 1b. Onko työkokemusvuosilla tai koira-avusteisesti toimituilla työkokemusvuosilla yhteyttä vastauksiin koiran toiminnan tavoitteista?
2. Mitä taitoja kyselyyn vastanneet ammattilaiset edellyttävät koiralta sosiaali- ja terveysalan koira-avusteisessa työssä?

3 Menetelmät

3.1 Kyselytutkimus

Tämän pro gradu -tutkielman aineisto saatiin koira-avusteisuutta koskevasta kyselystä, joka toteutettiin keväällä 2023. Kyselytutkimus luotiin Turun yliopiston oppiaineen projektissa CrossSpecies Connections, josta vastaavat Ida Luotonen ja Marjaana Raukola-Lindblom. Mukana kyselyn suunnittelussa ja toteutuksessa ovat olleet logopedian maisterivaiheen opiskelijat Iina Myllymäki, Irene Raunio ja Essi Ylönen. Lisäksi projektissa on ollut mukana maisterivaiheen opiskelija Maria Hurmerinta. Koira-avusteisuutta sosiaali- ja terveysalalla ei ole vielä Suomessa paljon tutkittu, joten kyselystä pyrittiin tekemään mahdollisimman laaja-alainen. Koska kysely liittyi logopedian pro gradu:iin, siinä keskityttiin kuitenkin erityisesti vuorovaikutukseen koira-avusteisessa työssä. Tässä pro gradu -tutkielmassa keskityttiin erityisesti koira-avusteiseen työhön osallistuvaan koiraan liittyviin tutkimuskysymyksiin.

Kyselyä luodessa opiskelijat olivat tahoillaan perehtyneet eläinavusteiseen kirjallisuuteen (erityisesti Fine, 2015 ja Ervast & Raukola-Lindblom, 2021), sekä eduskunnan eläinavusteisen työryhmän käyttämään termistöön (Lipponen ym., 2023). Kyselyssä ei keskitytty tarkemmin mahdollisiin riskeihin koira-avusteisessa työssä, sillä niistä on hiljattain tehty kyselytutkimus Suomessa (Vainio, 2021).

Kysely sisälsi osiot osallistujan taustatiedoista, työssä käytettävästä koirasta, koira-avusteisen työskentelyn vaikutuksesta vuorovaikutustaitoihin sekä lopuksi avoimen kysymyksen koira-avusteisen työskentelyn käytännöistä ja sen kehittämisestä, sekä mahdollisuuden antaa palautetta. Yhteisiä kysymyksiä oli 31 kappaletta, ja ne olivat kaikki pakollisia, paitsi kysymys koulutustoiveista (kysymys 9b, katso liite 1). Jos osallistuja oli alussa valinnut tekevänsä puheterapeutin työtä, avautui hänelle vielä lopussa kaksi kysymystä (kysymykset 31 ja 32, katso liite 1) tavoitteen asettelusta sekä koiran läsnäolon hyödyntämisestä. Yhteensä kysymyksiä oli siis 33 kappaletta. Vuorovaikutusosion (kyselyn kohdat 27–30, katso liite 1) neliosaisen rakenteen lähteenä käytettiin Macdonaldin (2017) vuorovaikutusmallia, joka jakaa vuorovaikutuksen kognitiivisiin, emotionaalisiin, kommunikatiivisiin ja fyysisiin toimintoihin.

Kysymykset pyrittiin muotoilemaan mahdollisimman selkeiksi ja kattaviksi, ja monessa kohdassa oli lopuksi avoin vastauslaatikko lisäehdotuksia ja omia ajatuksia varten mahdollisimman kattavan kuvan saamiseksi. Kyselyssä esiintyvät vastausvaihtoehdot olivat

joko kyllä/ei -muodossa, rästittävää vaihtoehtoja, avoimia laatikoita tai jos mahdollista, niin liukukytkimellä vastattavia numeerisen vertailun mahdollistamiseksi. Liukukytkimet olivat asteikolla 0–100 (0 = Täysin eri mieltä, 50 = Ei samaa eikä eri mieltä, 100 = Täysin samaa mieltä).

3.2 Kyselyn osallistajat

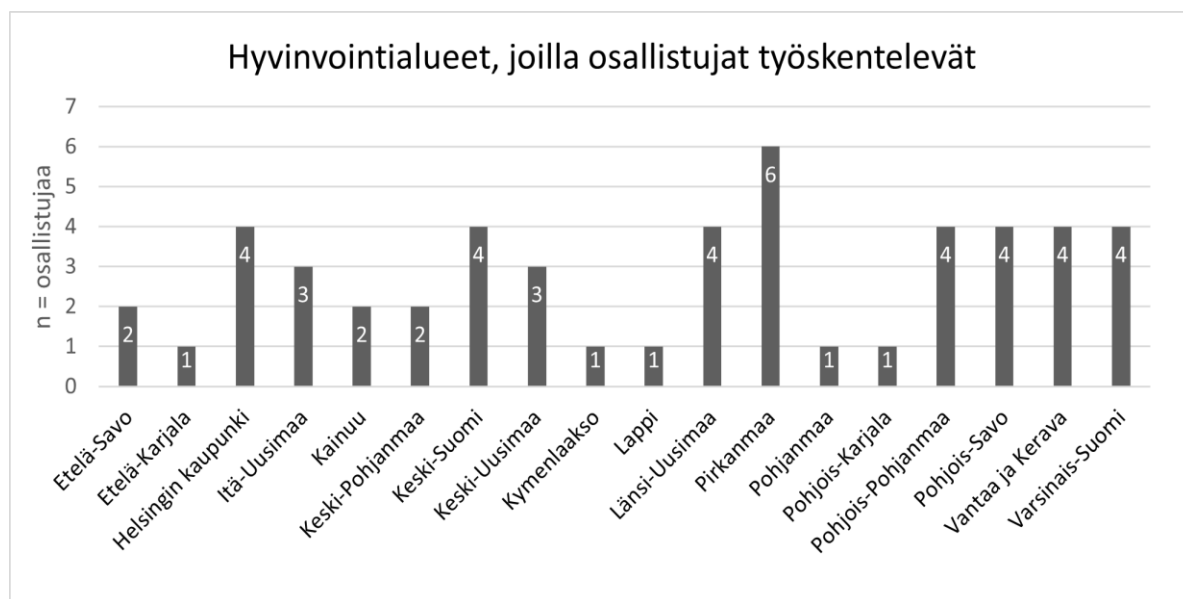
Kyselyn osallistajat olivat sosiaali- tai terveysalan ammattilaisia, jotka toimivat tavoitteellisesti koira-avusteisesti työssään Suomessa. Sisäänottokriteereinä oli, että 1) osallistuja on täysi-ikäinen, 2) osallistuja työskentelee sosiaali- tai terveysalalla, ja että 3) osallistujan koira-avusteinen työskentely on tavoitteellista. Jos jokin näistä kriteereistä ei täytynyt, kyselylomakkeeseen vastaamista ei voinut jatkaa. Vastauksia kyselyyn tuli yhteensä 51. Kymmenen vastausta oli jäänyt kesken, eikä niitä tämän takia otettu huomioon, joten lopullisessa tutkimuksessa osallistujia oli 41.

lältään osallistajat olivat 18–64-vuotiaita (ka = 43.95 vuotta, kh = 11.46). Sosiaali- ja terveysalan koulutuksia oli 15 erilaista. Työkokemusta sosiaali- ja terveysalan ammatissaan osallistujilla oli 1–39 vuotta (ka = 14.95 vuotta). Osallistajat olivat käyttäneet koira-avusteisia menetelmiä työssään 0–22 vuoden ajan (ka = 5.78 vuotta). Jos osallistuja oli työskennellyt alle 6 kk, häntä ohjeistettiin vastaamaan numeron ”0”). Osallistujien tarkemmat tiedot ovat nähtävillä taulukossa 1. Osallistajat työskentelivät kahdeksallatoista eri hyvinvointialueella Suomessa (Kuva 2).

Taulukko 1. Perustiedot osallistujista

	<i>n = 41 (%)</i>
Ikä	
18–30	7 (17.1)
31–40	6 (14.6)
41–50	15 (36.6)
51–60	10 (24.4)
61–65	3 (7.3)
Sukupuoli	
Nainen	39 (95.1)
En halua kertoa	2 (4.9)
Sosiaali- ja terveysalan koulutus¹	
Sosionomi	14 (34.2)
Puheterapeutti	8 (19.5)
Toimintaterapeutti	4 (9.8)
Sosiaalityöntekijä	3 (7.3)
Kuntoutuksen ohjaaja	2 (4.9)
Lähihoitaja	2 (4.9)
Sairaanhoitaja	2 (4.9)
Lapsi- ja perhetyöntekijä	1 (2.4)
Mielenterveys- ja päihdetyön erikoisammatti	1 (2.4)
Ohjaaja lastensuojelussa	1 (2.4)
Psykologi	1 (2.4)
Psyko-terapeutti	1 (2.4)
Terveystenhoitaja	1 (2.4)
Työvalmentaja	1 (2.4)
Yhteisöpedagogi	1 (2.4)
Työkokemus vuosina	
1–5	9 (22.0)
6–10	7 (17.1)
11–15	9 (22.0)
16–20	6 (14.6)
21–39	10 (24.3)
Koiran kanssa toteutunut työkokemus vuosina	
0–1	6 (14.6)
2–3	11 (26.8)
4–5	8 (19.5)
6–10	12 (29.3)
11–22	4 (9.8)

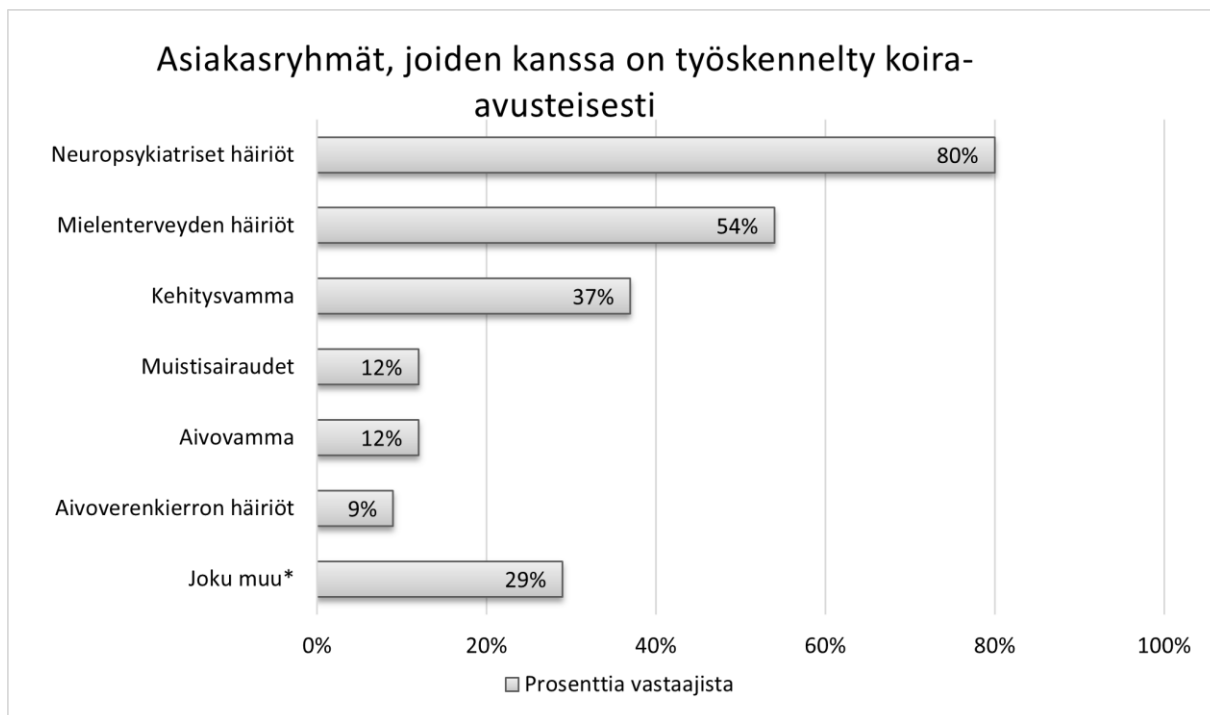
¹ Kahdella osallistujista oli kaksi sosiaali- ja terveysalan koulutusta.

Kuva 2. Hyvinvointialueet, joilla osallistujat työskentelevät

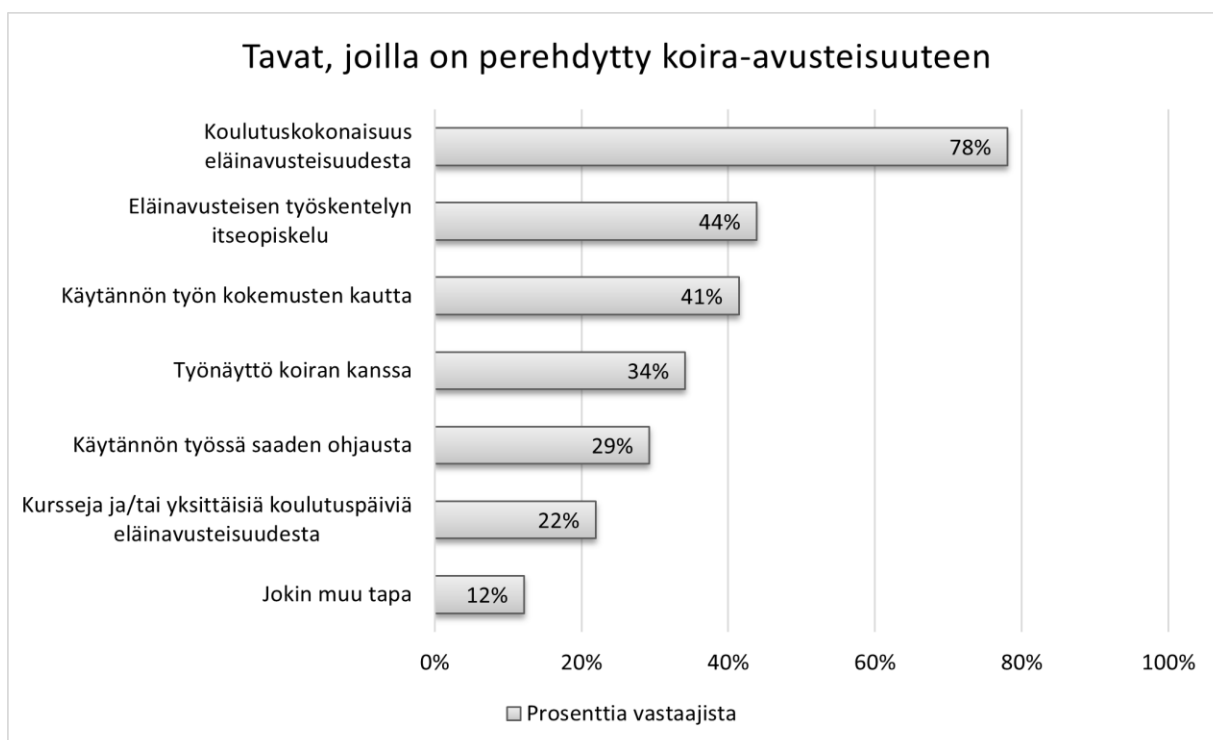
Osallistujista 28 (68 %) kertoi työskentelevänsä koira-avusteisesti lasten kanssa, 32 (78 %) nuorten kanssa ja 20 (49 %) aikuisten kanssa. 40 osallistujaa (98 %) kertoi toteuttavansa koira-avusteista työtä yksilömuotoisesti, 20 (49 %) ryhmämuotoisesti. Yleisimmät asiakasryhmät, joiden kanssa osallistujat ovat työskennelleet koira-avusteisesti, ovat neuropsykiatriset häiriöt (80 % osallistujista) sekä mielenterveyden häiriöt (54 % osallistujista). Osallistujien kertomat asiakasryhmät näkyvät kuvassa 3. Suurin osa osallistujista on käynyt koulutuskokonaisuuden eläinavusteisuudesta (78 %). Kuvassa 4 esitellään tarkemmin eri tapoja, miten osallistujat ovat perehtyneet koira-avusteisuuteen.

Jokainen osallistuja sanoi toimivansa jollain tavalla muuttaakseen tilannetta koiran kuormittuessa tai ollessa yhteistyöhaluton työtilanteessa. 38 osallistujaa kertoi koiralla olevan mahdollisuus poistua tilasta tai tilanteesta, kolme muuta osallistujaa kertoi ohjaavansa koiran toisenlaiseen toimintaan. Kahdeksan osallistujaa kertoi joutuneensa joskus luopumaan koira-avusteisesta työstä kesken asiakasjakson. Syitä olivat esimerkiksi asiakkaaseen liittyvät syyt (asiakas ei halunnut jatkaa koira-avusteista työskentelyä, pelko, allergia, epäasiallinen käytös koiraan kohtaan, turvallisuus), ammattilaiseen liittyvät syyt (ammattilainen arvioinut uudelleen koira-avusteisuuden hyödyn, yhteistyön toimimattomuus), koiraan liittyvät syyt (koiran sairastuminen, koiran pelkoehdollistuminen, turvallisuus), tilaan liittyvä syyt (allergia, ei mahdollisuutta taukoihin, liian hälyisä tila, muutokset tilassa), ja työyhteisöön liittyvät syyt (työyhteisön jäsenen kuormittuminen).

Kuva 3. Asiakasryhmät, joiden kanssa tutkimuksen osallistujat ovat työskennelleet koira-avusteisesti

*Muita osallistujien mainitsemia asiakasryhmiä: selektiivinen mutismi, artikulaatiohäiriöt, oppimisvaikeudet, motoriikan haasteet, sekä sosiaalihuollon, ennaltaehkäisevän nuorisotyön, kuntouttavan työtoiminnan ja lastensuojelun asiakkaat

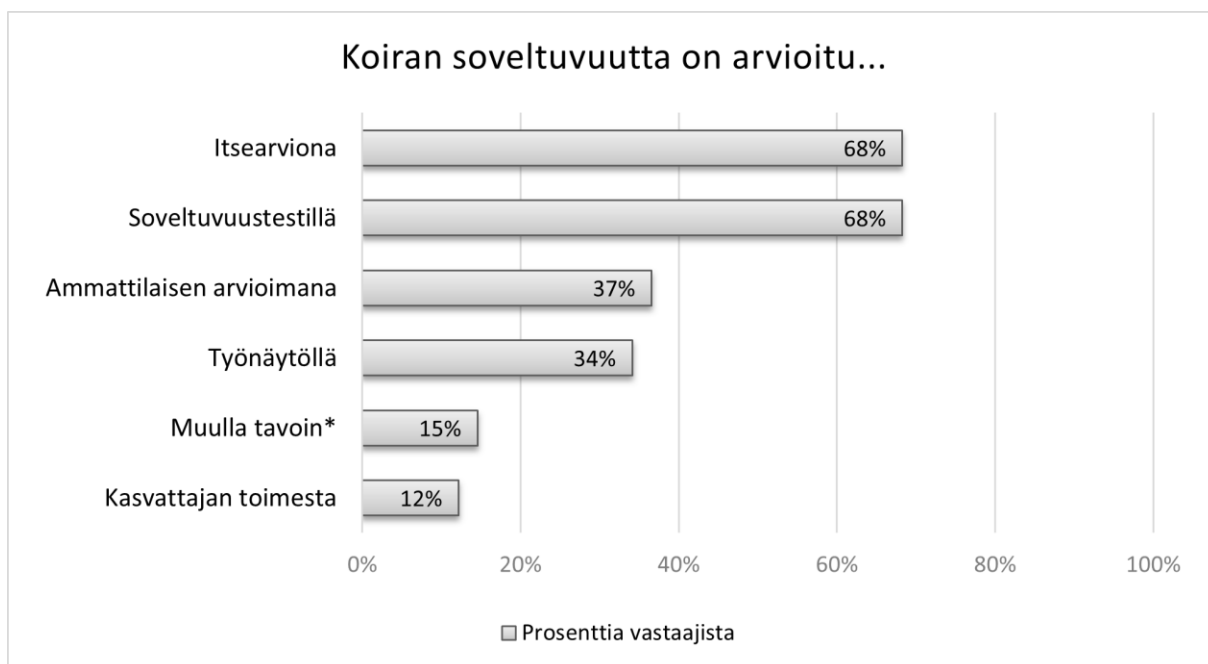

Kuva 4. Tavat, joilla osallistujat ovat perehtyneet koira-avusteisuuteen

Kyselylomakkeessa kysyttiin muutamia perustietoja työskentelyyn osallistuvasta koirasta.

Kaikki osallistujat (41) kertoivat oman koiransa olevan mukana työskentelyssä. Lisäksi kuusi

osallistujaa ilmoitti työskennelleensä asiakkaan koiran kanssa, ja kaksi osallistujaa jonkun toisen ammattilaisen koiran kanssa. Koirarotuja oli 27 erilaista, sekä lisäksi 3 seka- ja monirotuista koiraa. Yleisimmin esiintyneet rodut työskentelevillä koirilla olivat labradorinnoutaja (5), australianpaimenkoira (4), lapinporokoira (4), ja kultainen noutaja (3). Tavat, miten koiran soveltuvuutta työskentelyyn oli arvioitu, näkyvät kuvassa 5. Jokaisen koiran soveltuvuutta oli arvioitu vähintään yhdellä kyselylomakkeessa ehdotetulla tavalla.

Kuva 5. Tavat, joilla kyselyn osallistujat ovat arvioineet koiran soveltuvuutta koira-avusteiseen työhön

*Lisäksi: luonnetestein, opiskelun näyttökokeella

3.3 Tutkimuksen toteuttaminen

Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena Turun yliopiston hallinnoiman REDCap-alustan (the Research Electronic Data Capture) avulla, jonne kysely luotiin ja jossa myös aineiston keruu tapahtui. Kyselylomake oli avoin linkki, jota jaettiin vapaasti erilaisissa eläinavusteisuuteen liittyvissä Facebook-ryhmissä sekä Instagramissa. Lisäksi linkkiä pyydettiin jakamaan soveltuvien ammattiliittojen sähköpostilistoille. Linkkiä sai jakaa vapaasti kohderyhmän saavuttamiseksi. Kyselylomake oli avoinna 13.4.2023 – 15.5.2023 välisen ajan, jonka jälkeen se suljettiin. Vastaukset olivat anonyymejä.

Ennen aineistonkeruun alkamista toteutettiin pilottitutkimus. Pilottitutkimukseen vastasi viisi henkilöä sähköpostiin tulleen linkin kautta. Vastaajat olivat esimerkiksi eläinavusteisuuteen perehtyneitä ammattilaisia tai opiskelijoita. Pilottitutkimukseen vastanneiden kommenttien

perusteella kysely muokattiin lopulliseen muotoonsa. Pilottiin vastanneiden vastauksia ei käytetty varsinaisessa tutkimuksessa.

Tässä pro gradu -tutkielmassa tutkittiin kyselylomakkeen kysymyksiä 18 sekä 21. Koiran toiminnan tavoite -käsitteestä käytettiin muotoilua ”koiran tehtävä” kyselylomakkeessa. Kysymys numero 18 liittyi koiran toiminnan tavoitteisiin, siihen vastattiin liukukytkimellä, ja kysymys sisälsi myös avoimen vastauslaatikon. Kysymys numero 21 liittyi koiran taitoihin, siihen vastattiin rastittamalla vaihtoehtoja, ja kysymys sisälsi myös avoimen vastauslaatikon. Kyselystä saatu aineisto sisälsi näin ollen sekä kvantitatiivista, että kvalitatiivista dataa.

3.4 Aineiston analysointi

Aineistoa tarkasteltiin aluksi REDCap:issa sekä Excelissä. Tätä gradua varten valitun kvantitatiivisen aineiston analyysit toteutettiin IBM SPSS Statistics -ohjelmistolla (versio 29). Avoimet, laadulliset vastaukset analysoitiin aineistolähtöisesti sisällönanalyysillä teemoittelemalla. Tässä pro gradussa analyysi oli siis määrällisen ja laadullisen tutkimusmenetelmän yhdistelmä. Koiran toiminnan tavoitteille saatuja arvoja ja tunnuslukuja verrattiin keskenään, sekä niiden erojen merkitsevyyttä tutkittiin toistettujen mittausten varianssianalyysillä. Työkokemuksen ja koiran kanssa toteutetun työkokemuksen yhteyttä ajatuksiin koiran toiminnan tavoitteista mitattiin korrelaatioiden avulla. Koska otosjoukko oli pieni, koiran tehtävien numeeriset arviot olivat järjestysasteikollisia, sekä aineisto ei ollut normaalisti jakautunutta, päätettiin tilastolliset analyysit tehdä epäparametrisin testein. Muut havainnot ja avoimet vastaukset käsiteltiin aineistolähtöisesti sisältöanalyysin keinoin teemoitellen.

3.5 Tutkimuksen eettisyys

Tutkimuksessa noudatettiin tieteellistä hyvää käytäntöä. Kyselyn alussa oli linkki tutkimuksen tietosuojailmoitukseen, ja koehenkilöt ilmaisivat suostumuksensa osallistumisestaan kyselylomakkeen alussa. Osallistujista ei kerätty suoria tunnistetietoja. Osallistujista kerättiin epäsuoria tunnistetietoja, kuten ikä, sukupuoli ja ammatti. Aineistoa säilytetään salanasuojatussa kansiossa Turun yliopiston tietoturvalisessä pilvipalvelussa Seafilessä. Tutkimuksessa kerättyä aineistoa säilytetään 15 vuotta tutkimuksen päättymisen jälkeen. Tutkimuksen arvioitu päättymisaika on viimeistään 31.12.2027. Kansioon on pääsy vain tutkimusryhmän jäsenillä, ja lisäksi tietojen käsittelyyn saattaa osallistua tulevaisuudessa muita logopedian pro gradu -tutkielman tekijöitä. Avoimen tieteen periaatteiden mukaisesti

aineisto mahdollisesti jaetaan avoimessa aineistotietokannassa (esim. osf.io), joka mahdollistaa myös muiden tutkijoiden pääsyn aineistoon. Jaettavassa aineistossa epäsuorat tunnistetiedot muokataan tai poistetaan siten, että yksittäinen osallistuja ei ole missään tilanteessa tunnistettavissa aineistosta. Tietoja ei luovuteta kolmansille osapuolille, eikä EU:n tai ETA:n ulkopuolisille alueille. Tutkimuksen tulokset julkaistaan suomenkielisissä ja kansainvälisissä julkaisuissa sekä pro gradu -tutkielmissa. Yksittäiset henkilöt eivät ole tunnistettavissa tulosraporteista.

4 Tulokset

4.1 Koiran toiminnan tavoitteet koira-avusteisessa työssä

Kyselyn osallistujat arvioivat kyselylomakkeen kohdassa 18 koira-avusteiseen työskentelyyn osallistuvan koiran toiminnan tavoitteita. Kyselylomakkeessa koiran toiminnan tavoite -käsite oli muotoiltu tehtäväksi. 10 erilaista koiran toiminnan tavoitetta koira-avusteisessa työssä esitettiin väittäminä, joille osallistuja antoi numeeriset arvot 0–100 (0 = Täysin eri mieltä, 50 = Ei samaa eikä eri mieltä, 100 = Täysin samaa mieltä). Lisäksi osallistuja sai vielä halutessaan kertoa avoimesti muita tärkeinä pitämiään koiran toiminnan tavoitteita, joita ei kuitenkaan arvioitu asteikolla. Taulukossa 2 on esitetty väittämät sekä niiden tunnusluvut.

Taulukko 2.

Väittämät koiran tehtävistä (= toiminnan tavoitteista) sekä niiden tunnusluvut

"Minkälaisia tehtäviä ajattelet koiralla olevan koira-avusteisessa työskentelyssä?"	ka	kh	md	min.	max.
1. Tukea luottamusta sinun ja asiakkaasi välillä	85,68	16,45	90	32	100
2. Lisätä asiakkaan motivaatiota	93,6	8,58	99	72	100
3. Tukea vuorovaikutusta sinun ja asiakkaasi välillä	90,17	12,73	94	50	100
4. Auttaa asiakasta vaikeista asioista puhumisessa	88,37	12,62	95	58	100
5. Vähentää asiakkaasi jännitystä, stressiä tai ahdistusta	94,49	7,87	99	73	100
6. Vahvistaa asiakkaasi psyykkistä joustavuutta (resilienssiä)	81	14	81	50	94
7. Lievittää asiakkaasi yksinäisyyden kokemusta	78,24	18,47	80	25	96
8. Tukea asiakkaasi tunteiden ja käyttäytymisen säätelyä	87,1	12,92	90	50	100
9. Osallistua harjoitusten tekemiseen	81,51	19,95	88	23	100
10. Tukea asiakastasi arjen toimintoihin osallistumisessa	74,95	19,77	75	23	94,5

Väittämän numero 5; ”vähentää asiakkaasi jännitystä, stressiä tai ahdistusta” keskiarvo on suurin ja keskihajonta pienin (ka = 94,49; kh = 7,87). Lisäksi väittämälle numero 2; ”lisätä asiakkaan motivaatiota” annettiin suuri arvio, ja sillä oli myös pieni keskihajonta (ka = 93,6; kh = 8,58). Myös vuorovaikutuksen tukemiselle ammattilaisen ja asiakkaan välille annettiin

suuri numeerinen arvio (ka = 90,17; kh = 12,73). Pienin keskiarvo oli väittämällä 8; ”tukea asiakastasi arjen toimintoihin osallistumisessa” (ka = 74,95; kh = 19,77). Jopa seitsemässä tehtävässä kymmenestä suurin annettu arvo oli täydet 100. Maksimiarvot kaikissa väittämissä olivat vähintään 94, alin minimiarvo oli 23.

Jotta saataisiin selville, onko väittämien välillä merkitseviä eroja ja että erot eivät johdu sattumasta, tehtiin toistettujen mittausten varianssianalyysi. Sen epäparametrinen versio on kahdensuuntainen Friedmanin testi. Friedmanin testi osoitti tilastollisesti merkittävän eron väittämien välillä ($\chi^2(9) = 64.688, p < 0.001$). Jatkovertailuina testin tuottamat parittaiset analyysit osoittivat, että merkitsevä ero löytyi väittämien 3 ja 10 välillä (testiarvo = 2.854, $p = 0.001$ Bonferroni-korjattuna), 2 ja 10 välillä (testiarvo = 3.463, $p = 0.000$ Bonferroni-korjattuna), 5 ja 10 välillä (testiarvo = 3.476, $p = 0.000$ Bonferroni-korjattuna), 2 ja 7 välillä (testiarvo = 2.744, $p = 0.002$ Bonferroni-korjattuna), 5 ja 7 välillä (testiarvo = 2.756, $p = 0.002$ Bonferroni-korjattuna), 2 ja 6 välillä (testiarvo = 2.525, $p = 0.007$ Bonferroni-korjattuna), sekä 5 ja 6 välillä (testiarvo = 2.537, $p = 0.007$ Bonferroni-korjattuna). Tulosten perusteella voidaan päätellä, että merkitsevät erot löytyivät juuri suurimpia arvoja saaneiden motivaatioon, jännitykseen, ahdistukseen, stressiin ja vuorovaikutuksen tukemiseen liittyvien väittämien ja pienimpiä arvoja saaneiden yksinäisyyteen ja arjen toimintoihin liittyvien väittämien välille. Suurimpia arvoja saaneet väittämät saivat myös pienimmät keskihajonnat, joten voidaan ajatella osallistujien olevan myös keskenään samaa mieltä kyseisistä väittämistä.

12 osallistujaa oli myös ehdottanut muita koiran toiminnan tavoitteita. Nämä avoimet vastaukset jaoteltiin sisältöanalyysin keinoin kahteen teemaan. Ensimmäiseksi teemaksi nousi koiran tuomat vaikutukset asiakkaassa. Kolme osallistujaa koki koiran vahvistavan asiakkaan itsetuntoa, kolme tuovan iloa ja onnistumisen kokemuksia, kaksi tuovan lohtua, ja kaksi vahvistavan toiminnanohjauksen taitoja. Lisäksi koiran toiminnan tavoitteiksi mainittiin asiakkaan fyysisten taitojen parantuminen, osallisuuden ja ryhmäytymisen tukeminen sekä elämäntapahtumien käsitteleminen. Toiseksi teemaksi nousi koiran fyysinen toiminta tilanteessa. Kolme osallistujaa korosti koiran läsnäoloa ja kaksi koiran tapaa koskettaa asiakasta fyysisesti.

Osallistujien työkokemusvuosien ja koiran kanssa toteutuneiden työkokemusvuosien yhteyttä koiran toiminnan tavoitteille annettuihin arvoihin tutkittiin korrelaatioiden avulla.

Korrelaatioita tarkasteltiin Spearmanin korrelaatiokertoimen (ρ) avulla. Taulukosta 3 on

nähtävillä tulokset korrelaatiomatriisin muodossa. Tulosten mukaan koiran kanssa toteutuneilla työkokemusvuosilla ei ollut merkitsevää yhteyttä koiran toiminnan tavoitteille annettuihin arvoihin. Yleisesti työkokemusvuosilla oli kohtalainen yhteys resilienssiä ($\rho = .316$, $p = 0.044$) ja tunteiden sekä käyttäytymisen säätelyä ($\rho = .347$, $p = 0.026$) koskevien väittämien arvioihin. Yhteys oli positiivinen, eli työkokemusvuosien kasvaessa myös arvot resilienssin vahvistamisesta ja tunteiden ja käyttäytymisen säätelyn tukemisesta kasvoivat.

Taulukko 3. *Työkokemusvuosien korrelaatiot koiran toiminnan tavoitteisiin*

	Työkokemusvuodet		Koiran kanssa toteutuneet työkokemusvuodet	
	ρ (-1-1)	p	ρ (-1-1)	p
1. Tukea luottamusta sinun ja asiakkaasi välillä	.239	.132	.293	.063
2. Lisätä asiakkaan motivaatiota	.164	.306	.064	.691
3. Tukea vuorovaikutusta sinun ja asiakkaasi välillä	.187	.241	.149	.353
4. Auttaa asiakasta vaikeista asioista puhumisessa	.04	.804	-.019	.906
5. Vähentää asiakkaasi jännitystä, stressiä tai ahdistusta	.208	.192	-.018	.910
6. Vahvistaa asiakkaasi psyykkistä joustavuutta (resilienssiä)	.316*	.044	.167	.297
7. Lievittää asiakkaasi yksinäisyyden kokemusta	.123	.444	.006	.971
8. Tukea asiakkaasi tunteiden ja käyttäytymisen säätelyä	.347*	.026	.296	.06
9. Osallistua harjoitusten tekemiseen	-.044	.785	-.057	.722
10. Tukea asiakastasi arjen toimintoihin osallistumisessa	-.141	.381	-.055	.732

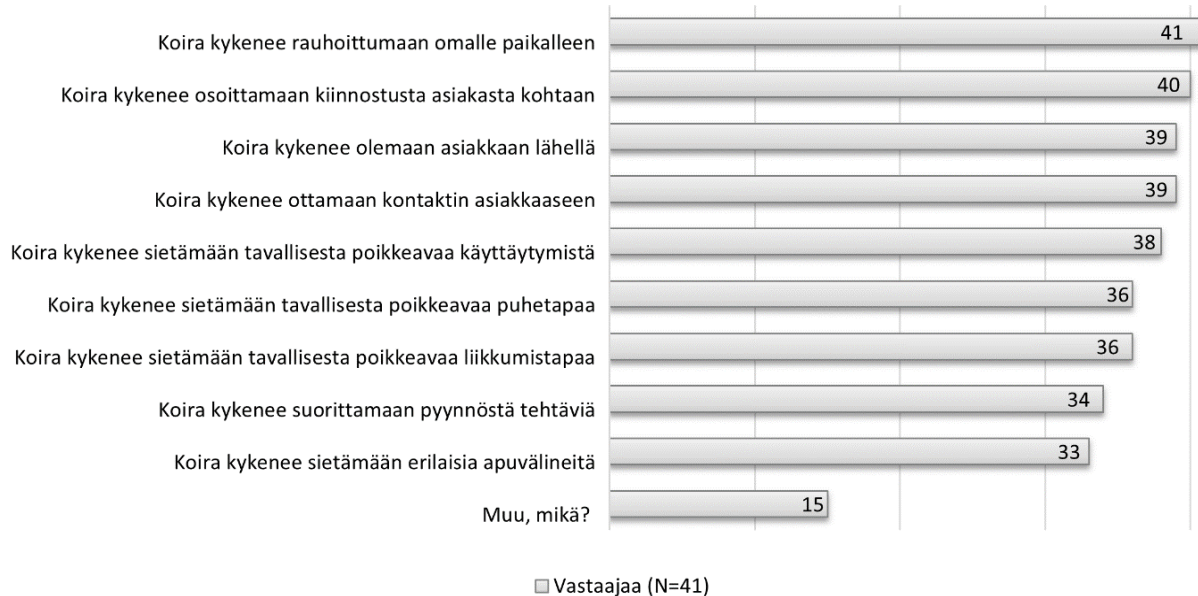
* merkitsevyys $p = 0.05$ -tasolla

4.2 Koiralta edellytettävät taidot koira-avusteisessa työssä

Koira-avusteiseen työskentelyyn osallistuvalla koiralla edellytettävät taidot valittiin lomakkeelta rastittaen. Taitoja oli ehdotettu valmiina yhdeksän erilaista, ja lisäksi osallistuja sai ehdottaa avoimesti muita taitoja. Kuten kuvasta 6 voidaan huomata, ovat kaikki osallistujat valinneet omalle paikalle rauhoittumisen taidon. Koiran kykyä tehdä pyynnöstä tehtäviä (83 prosenttia osallistujista) tai taitoa sietää erilaisia apuvälineitä (80 prosenttia osallistujista) oli valittu vähiten. Perusteluina annettiin esimerkiksi sen tyyppinen asiakastyö,

joissa nämä eivät ole tarpeellisia taitoja (koiran rooli ei vaadi harjoitteiden tekemistä, ei apuvälineitä käytettäviä asiakkaita).

Millaisia taitoja koira-avusteiseen työskentelyyn osallistuvilta koiralta edellytetään?

Kuva 6. Koiralta edellytettävät taidot

15 osallistujaa ehdotti muita koiralta edellytettäviä taitoja avoimessa vastauslaatikossa. Nämä vastaukset käytiin läpi sisältöanalyysin keinoin. Avoimista vastauksista teemaksi nousi vahvasti esille koiran hyvinvointi, ja erityisesti korostettiin koiran oman tahdon merkitystä. Viisi osallistujaa koki, että koiran ei pidä vain olla kykenevä, vaan myös halukas ja innokas työskentelemään koira-avusteisesti. Lisäksi kolme osallistujaa piti tärkeänä koiran kykyä rentoutua. Toiseksi teemaksi vastauksista nousi koiran ”helppous”. Tähän kuuluvia osallistujien ehdottamia taitoja olivat viiden osallistujan mukaan olla helposti ohjattavissa, neljän mukaan kyky toimia erilaisissa ympäristöissä, sekä neljän mukaan koiran itseohjautuvuuden taito.

5 Pohdinta

Tässä pro gradu -tutkielmassa selvitettiin kyselytutkimuksen avulla, millaisia näkemyksiä sosiaali- ja terveysalan ammattilaisilla on koira-avusteisesti työskentelevän koiran toiminnan tavoitteista ja taidoista tavoitteellisessa koira-avusteisessa työssä. Kyselyyn vastasi 41 henkilöä viideltätoista eri alalta Suomesta. Koirien toiminnan tavoitteiden ja taitojen lisäksi verrattiin työkokemuksen ja koiran kanssa toteutuneen työkokemuksen yhteyttä ajatuksiin koiran toiminnan tavoitteista. Osallistujat saivat kertoa myös avoimesti ajatuksiaan koiran taidoista ja toiminnan tavoitteista. Tutkielmassa yhdisteltiin määrällisiä ja laadullisia analyysimenetelmiä. Yleisesti saadut tulokset tukevat aiempia havaintoja ja tutkimuksia. Tutkimuksen tulokset antavat suuntaa koira-avusteisuuden tämänhetkisestä tilanteesta Suomessa sosiaali- ja terveysalalla erityisesti koiran näkökulmasta, sekä siitä, millainen koira voisi soveltua työskentelyyn terapia- ja kuntoutusympäristöissä.

5.1 Koiran toiminnan tavoitteet

Osallistujat kokivat koiran toiminnan tavoitteiksi erityisesti stressin, jännityksen ja ahdistuksen vähentämisen, motivaation lisäämisen sekä vuorovaikutuksen tukemisen asiakkaan ja ammattilaisen välillä. Nämä ovat myös aiemmissa tutkimuksissa yleisesti havaittuja koiran tuomia vaikutuksia koira-avusteisessa työssä (Hautamäki ym., 2018; Hediger ym., 2022; Prothmann & Fine, 2011). Osallistujat olivat varsin samaa mieltä siitä, että kaikki väittäminä esitetyt koiran toiminnan tavoitteet ovat osana koira-avusteista työtä. Vastausten perusteella voidaan päätellä koiran tuovan sosiaali- ja terveysalan työhön lisäarvoa vähentämällä asiakkaan stressiä, jännitystä ja ahdistusta, ja lisäämällä asiakkaan motivaatiota osallistua työskentelyyn. Erityisesti koiran tuoma tuki asiakkaan ja ammattilaisen välisen vuorovaikutukseen voidaan ajatella olevan esimerkiksi puheterapiatyössä merkittävä ja tärkeä lisä.

Työkokemuksen kesto oli yhteydessä psyykkisen joustavuuden eli resilienssin vahvistumiselle sekä tunteiden ja käyttäytymisen säätelylle koiran toiminnan tavoitteina. Tämä voi johtua esimerkiksi siitä, että kokemusta ja osaamista on jo kertynyt enemmän eri asiakasprosesseista sekä niiden vaikuttavuuden arvioinnista, jolloin nämä toiminnan tavoitteet koetaan tärkeäksi. Koiran kanssa toteutuneella työkokemuksella ei ollut yhteyttä vastauksiin koiran toiminnan tavoitteista. Mielenkiintoisesti tulos osoittaa, että ammattihenkilöt näkevät koiran toiminnan tavoitteen samanlaisena riippumatta siitä, paljonko kokemusta heille on

kertynyt koira-avusteisesta työskentelystä. Tästä aiheesta ei kuitenkaan ole vielä aiempaa tutkimustietoa, mihin tulosta voisi verrata.

5.2 Koiralta edellytettävät taidot

Jokaisessa kohdassa ainakin 80 % osallistujista piti kyselylomakkeessa valmiiksi ehdotettuja taitoja edellytettävänä koiralta. Jokainen osallistuja koki, että koiran pitää osata rauhoittua omalle paikalleen. Osallistujien valitsemat koiralta edellytettävät taidot olivat yleisesti samoja, kuin tutkimuksissa on havaittu (Fine, 2015); koiran halu olla läsnä, kiinnostus ihmisestä sekä kyky rauhoittua koettiin tärkeimmiksi taidoiksi. Koiran taitoihin liittyvissä avoimissa vastauksissa korostui ajatus siitä, että koiran pitää myös nauttia työstään. Osa oli myös keskeyttänyt koira-avusteisen työn esimerkiksi koiran sairastumisen, koiran turvallisuuden tai kuormittumisen takia. Lisäksi kaikki osallistajat huomioivat koiran kuormittumisen jollain tavalla, joko mahdollistamalla koiran poistumisen tilanteesta tai esimerkiksi ohjaamalla tilannetta muulla tavoin. Osallistujien voidaan siis ajatella pitävän koiran hyvinvointia koira-avusteisessa työssä tärkeänä asiana. Myös Hautamäen ja kumppanien (2018) tutkimuksessa terapeutit toivat esiin eläimen jaksamisen ja hyvinvoinnin huomioimisen tärkeyden. He korostivat, ettei eläin ole koskaan väline, vaan työkaveri. Eläimen ja ihmisen välinen suhde (HAR) on tärkeä tekijä määritettäessä eläimen hyvinvointia ja sillä voi olla joko positiivisia tai vahingollisia vaikutuksia yleiseen eläimen hyvinvointiin (Liehrmann, 2023). Eläimen ominaisuudet kuten aiemmat kokemukset, geenit ja sosiaalinen ja fyysinen ympäristö voivat vaikuttaa eläimen havaintoihin ihmisestä. Eläimen ja ihmisen suhteeseen vaikuttavat myös ihmisen ominaisuudet kuten kyseisen ihmisen tuttuus, asenteet, taidot ja tiedot (Rault ym., 2020). Mignot'n ja kumppanien (2022) mukaan terapiakoirien kanssa toimivat ammattilaiset kokivat terapiaa saavan asiakkaan vaikuttavan koiran hyvinvointiin eniten (muita muuttujia olivat ammattilaiseen, ympäristöön sekä koiraan liittyvät teemat). Erityisesti asiakkaan mielentilan koettiin vaikuttavan koiran hyvinvointiin.

5.3 Tutkimuksen vahvuudet ja rajoitukset

Kyselytutkimus suunniteltiin huolellisesti ja se pyrittiin tekemään mahdollisimman kattavaksi. Kyselystä toteutettiin pilottiversio, josta saatujen palautteiden mukaan sitä muokattiin. Kyselyä sai jakaa vapaasti esimerkiksi sosiaalisen median avulla sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille mahdollisimman kattavan vastaajajoukon saamiseksi. Vaikka kyselyyn vastasi melko vähän ihmisiä (41), on toisaalta koira-avusteisesti toimivia sosiaali- ja

terveysalan ammattilaisiakin vielä verrattain pieni määrä. Otoskoon voidaan tällöin ajatella olevan edustava. Tutkimusanalyysit toteutettiin huolellisesti. Vastaajajoukon pienen koon, koiran tehtävien numeeristen arvioiden ollessa järjestysasteikollisia, sekä koska aineisto ei ollut normaalisti jakautunut, tilastolliset analyysit suoritettiin paremmin soveltuvin epäparametrisin testein.

Arvioidessa tutkimuksen luotettavuutta täytyy ottaa huomioon, että kysely suoritettiin itsenäisesti internetin välityksellä, joten ei pystytä täysin varmistamaan, että jokainen osallistuja olisi kohderyhmää. Kyselyn alussa osallistujan piti kuitenkin valita täyttävänsä jokaisen sisänotokriteerin, jotta kyselyn pystyi täyttämään, joten tässä vaiheessa on karsiutunut esimerkiksi muiden eläinten kuin koiran kanssa työskentelevät tai esimerkiksi kasvatusalan työntekijät, joita ei tässä tutkimuksessa otettu huomioon. Esimerkiksi myös väsymys tai kiire on voinut vaikuttaa vastaamiseen.

Koiran tehtäviä arvioidessa käytettiin liukukytkimiä asteikolla 0–100, jotta saataisiin numeerisia arvioita tilastollisia analyysejä varten. Osallistujilla voi kuitenkin olla erilaisia ajatuksia asteikon arvojen merkityksistä. Seitsemässä tehtävässä kymmenestä maksimiarvo oli 100, ja pieninkin maksimiarvo oli 94, joka voi johtua todella siitä, että tehtävästä ollaan täysin samaa mieltä, tai että liukukytkin on vain helppo vetää täysin oikealle. Täytyy muistaa, että vastaukset ovat osallistujan sen hetkisiä ajatuksia hänen omista havainnoistaan, eivätkä esimerkiksi välttämättä mitatuista tuloksista, ja siksi niiden yleistämisessä täytyy olla varovainen.

5.4 Tutkimuksen kliininen merkitys ja jatkotutkimusehdotukset

Tämä tutkimus antaa tietoa siitä, millaisia näkemyksiä sosiaali- ja terveysalan ammattilaisilla on koira-avusteisessa työskentelyssä toimivasta koirasta, ja erityisesti sen toiminnan tavoitteista ja taidoista. Tutkimuksessa haluttiin kiinnittää huomiota erityisesti koira-avusteisessa työssä toimivaan koiraan. Koiran näkökulmaan ja ominaisuuksiin ei ole keskitytty vielä erityisemmin koira-avusteisuutta käsittelevissä tutkimuksissa. Tämä tutkimus antaa tietoa koira-avusteisesta työstä kiinnostuneille ammattilaisille koiran toiminnan tavoitteista ja edellytettävistä taidoista sekä tuo esille tämänhetkisiä ammattilaisten näkemyksiä koira-avusteisuudesta Suomessa sosiaali- ja terveysalalla. Tässä tutkimuksessa löydettiin perusteita siihen, miksi koira kannattaa ottaa mukaan sosiaali- ja terveysalan työhön, sekä millainen merkitys koiralla ajatellaan olevan koira-avusteisessa interventioprosessissa.

Kyselyn vastauksista kävi ilmi, että osallistujat pohtivat myös koirien hyvinvointia työssä. Telkänrannan (2023) mukaan kaikkien koirien hyvinvoinnille olennaiset perusasiat ovat palkitseva aktiivinen toiminta, mahdollisuus vaikuttaa omaan toimintaan sekä sosiaalistumista mahdollistavat tilaisuudet pienestä pitäen. On hyvä miettiä, saako koira työskentelystä psyykkistä, sosiaalista ja fyysistä iloa. Kyselyn avovastausten perusteella myös ammattihenkilöt miettivät koiran hyvinvointia työssä. Hyvinvointinäkökulmaa on hyvä tutkia, sillä se on tärkeä osa eettisestä työskentelystä.

Vaikka eettiseen eläinavusteiseen työhön on luotu kansainväliset suositukset (esim. IAHAIO), kävi esimerkiksi Hüsgenin ja kumppanien (2022) koira-avusteisuutta tutkivasta meta-analyysistä ilmi, että näitä ohjeistuksia ei aina noudatettu, eikä koiran hyvinvointia välttämättä otettu huomioon toivotulla tavalla. Rault kumppaneineen (2020) ehdottaa eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi erilaisia ratkaisuja, kuten tarkkailemaan eläimen käytöstä ihmistä kohtaan, antamalla eläimelle mahdollisuuden valita, sekä myös mahdollisuuden kontrolloida sitä, milloin ja miten se haluaa olla ihmisen kanssa vuorovaikutuksessa. He kuitenkin mainitsevat, että eläimen valinnanvapauden merkitys ja sen yhteys ihmisen kanssa toimimiseen on vielä heikosti ymmärrettyä, ja sitä tulisikin tutkia lisää. Eräs ongelma onkin, miten koira pystytään tulkitsemaan. Esimerkiksi Miller kumppaneineen (2009) suosittaa terapiakoiran tulkitsemisen olevan mahdollisimman laaja-alaista: he tutkivat oksitosiinin sekä kortisolin määrää koirassa sekä ammattilaisten arviota havainnoiden ja kyselylomakkein koiran stressistä. Glenkin (2017) meta-analyysissä koiran hyvinvointia mitattiin kortisolin lisäksi käyttäytymistä havainnoiden, sydämen sykettä mitaten ja ammattilaisen täyttämien kyselylomakkein. Onpa jopa kehitetty koiran mielialaa hännänliikkeistä mittaava anturi (Phanwanich ym., 2011).

Vaikka ihmisen ja eläimen välinen vuorovaikutus on ollut kiinnostuksen kohteena vuosikymmeniä, systemaattinen tutkimus aiheesta on vielä vähäistä. Systemaattista vertailututkimusta eläimen ja ihmisen välisen vuorovaikutuksen vaikutuksesta osana eri terapia- ja kuntoutusmuotoja sekä erilaisissa asiakasryhmissä tarvitaan, jotta menetelmiä voidaan suositella näyttöön perustuvana hoitomuotona erilaisissa terveysongelmissa (Hautamäki ym., 2021). Jotta voidaan nähdä, mitä lisäarvoa juuri eläin – tässä tapauksessa koira – tuo sosiaali- ja terveysalan interventioprosesiin, tulee lisätä tutkimusta, joissa vaikutuksia vertaillaan kontrolli- ja interventioyryhmien välillä, ja tietyllä systemaattisella

tavalla. Lisäksi olisi tärkeää, että koiran ominaisuuksista, koulutuksesta ja menetelmistä raportoitaisiin tarkemmin. Näin myös koiran rooli, tehtävät ja merkitys työskentelyssä saadaan selville, ja voidaan ymmärtää, millaiset toteutustavat ja -muodot ovat vaikuttavia, sekä varmistetaan eettinen työskentely.

Tämä tutkimus tuo esille koiran taitoja ja toiminnan tavoitteita koira-avusteisessa sosiaali- ja terveysalan työssä ja voi toimia lähtökohtana niille koiran ominaisuuksille, joita olisi jatkossa hyvä tutkia lisää vaikuttavuuden kannalta. Olisi myös mielenkiintoista selvittää, millä tavoin koiran toiminnan tavoitteet ja edellytettävät taidot eroavat erilaisten alojen ja kuntoutusmuotojen välillä. Myös koiran näkökulmasta koira-avusteisessa työssä on alettu viime aikoina puhua enemmän esimerkiksi eri eläinavusteisten yhdistysten toimesta. Koiran oman tahdon huomioiminen ja sen toteutuminen koira-avusteisessa työssä onkin mielenkiintoinen aihe jatkotutkimukselle.

Lähteet

- Adams, D. L. (1997). Animal-Assisted Enhancement of Speech Therapy: A Case Study. *Anthrozoös*, *10*(1), 53–56. <https://doi.org/10.2752/089279397787001283>
- Ambrosi, C., Zaiontz, C., Peragine, G., Sarchi, S., & Bona, F. (2019). Randomized controlled study on the effectiveness of animal-assisted therapy on depression, anxiety, and illness perception in institutionalized elderly. *Psychogeriatrics*, *19*(1), 55–64. <https://doi.org/10.1111/psyg.12367>
- Barker, S. B., & Dawson, K. S. (1998). The effects of animal-assisted therapy on anxiety ratings of hospitalized psychiatric patients. *Psychiatric Services (Washington, D.C.)*, *49*(6), 797–801. <https://doi.org/10.1176/ps.49.6.797>
- Beetz, A., Schöfmann, I., Girgensohn, R., Braas, R., & Ernst, C. (2019). Positive Effects of a Short-Term Dog-Assisted Intervention for Soldiers With Post-traumatic Stress Disorder—A Pilot Study. *Frontiers in Veterinary Science*, *6*. <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fvets.2019.00170>
- Bert, F., Gualano, M. R., Camussi, E., Pieve, G., Voglino, G., & Siliquini, R. (2016). Animal assisted intervention: A systematic review of benefits and risks. *European Journal of Integrative Medicine*, *8*(5), 695–706. <https://doi.org/10.1016/j.eujim.2016.05.005>
- Bolt, C., Heath, J., & Moss, D. (2022). Exploring the therapeutic opportunities, challenges and psychological mechanisms of integrating dogs into psychological therapies with adults. *Complementary Therapies in Clinical Practice*, *47*, 101564. <https://doi.org/10.1016/j.ctcp.2022.101564>
- Compitus, K. (2019). Traumatic pet loss and the integration of attachment-based animal assisted therapy. *Journal of Psychotherapy Integration*, *29*(2), 119–131. <https://doi.org/10.1037/int0000143>
- Doney, E. (2021). Animal-Assisted Interventions with Dogs: A Review of the Current Literature [Väitöskirja, Azusa Pacific University]. Teoksessa *ProQuest Dissertations and Theses*. <https://www.proquest.com/docview/2470049104/abstract/613395D4DE814C4APQ/1>

Eduskuntaan on perustettu Eläinavusteinen työryhmä – aitoluonto.fi. (2022).

<https://www.aitoluonto.fi/ajankohtaista/Eduskuntaan-on-perustettu-Elainavusteinen-tyoryhma-1042.html>

Ervast, L., & Raukola-Lindblom, M. (toim.). (2021). *Hevoset ja koirat eläinavusteisessa työssä: Tutkittua tietoa ja kokemuksia.* Sanasilta Oy.

Fine, A. H. (2015). *Handbook on Animal-Assisted Therapy: Foundations and Guidelines for Animal-Assisted Interventions.* Elsevier Science & Technology.

Glenk, L. M. (2017). Current Perspectives on Therapy Dog Welfare in Animal-Assisted Interventions. *Animals*, 7(2), Article 2. <https://doi.org/10.3390/ani7020007>

Grandin, T. (2011). The roles that animals can play with individuals with Autism. Teoksessa *Animals in Our Lives—Human-Animal Interaction in Family, Community, & Therapeutic Settings.* Paul H. Brookes.

Grigore, A. A., & Rusu, A. S. (2014). Interaction with a Therapy Dog Enhances the Effects of Social Story Method in Autistic Children. *Society & Animals*, 22(3), 241–261. <https://doi.org/10.1163/15685306-12341326>

Harper, C. (2017). Animal Assisted Therapy: The Role of Dogs as a Therapeutic Intervention. *Medical Research Archives*, 5(4). <https://esmed.org/MRA/mra/article/view/1116>

Hautamäki, L., Ramadan, F., Ranta, P., Haapala, E., & Suomela-Markkanen, T. (2018). Eläinavusteinen terapia. Katsaus tutkimuskirjallisuuteen ja toimintaan Suomessa. *Kela*, 140.

Hautamäki, L., Ramadan, F., & Vilhunen, T. (2021). Millainen on hyvä eläinavusteinen interventio? Käsikirja eläinavusteisten menetelmien laadukkaaseen toteuttamiseen eri toimintaympäristöissä. *Kuntoutusta kehittämässä*, 29. Kela.

Hediger, K., Marti, R., Urfer, V., Schenk, A., Gutwein, V., & Dörr, C. (2022). Effects of a Dog-Assisted Social- and Emotional-Competence Training for Prisoners: A Controlled Study. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(17), Article 17. <https://doi.org/10.3390/ijerph191710553>

Hoagwood, K. E., Acri, M., Morrissey, M., & Peth-Pierce, R. (2017). Animal-assisted therapies for youth with or at risk for mental health problems: A systematic review.

- Applied Developmental Science*, 21(1), 1–13.
<https://doi.org/10.1080/10888691.2015.1134267>
- Hüsgen, C. J., Peters-Scheffer, N. C., & Didden, R. (2022). A Systematic Review of Dog-Assisted Therapy in Children with Behavioural and Developmental Disorders. *Advances in Neurodevelopmental Disorders*, 6(1), 1–10.
<https://doi.org/10.1007/s41252-022-00239-9>
- IAHAIO. (2018). *The IAHAIO Definitions for Animal Assisted Intervention and Guidelines for Wellness of Animals Involved in AAI*. <https://iahaio.org/wp/wp-content/uploads/2021/01/iahaio-white-paper-2018-english.pdf>
- Jain, B., Syed, S., Hafford-Letchfield, T., & O’Farrell-Pearce, S. (2020). Dog-assisted interventions and outcomes for older adults in residential long-term care facilities: A systematic review and meta-analysis. *International Journal of Older People Nursing*, 15(3), e12320. <https://doi.org/10.1111/opn.12320>
- Kahilaniemi, E. (2016). *Eläinavusteinen interventio: Asiakkaan toiminnallisuuden tukeminen koira-avusteisin menetelmin* (1. painos.). Voimatassu.
- Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry. (2017). *Ammattieettiset ohjeet*. <http://www.kasvatuskuntoutuskoirat.fi/koira-tyoparina/ammattieettiset-ohjeet/>
- LaFrance, C., Garcia, L. J., & Labreche, J. (2007). The effect of a therapy dog on the communication skills of an adult with aphasia. *Journal of Communication Disorders*, 40(3), 215–224. <https://doi.org/10.1016/j.jcomdis.2006.06.010>
- Leppänen, P. (2013). Koira-avusteinen fysioterapia. Teoksessa K. Ikäheimo (toim.), *Karvaterapiaa: Eläinavusteinen työskentely Suomessa*. Solution Models House.
- Liehrmann, O. (2023). *Investigating the Human-Animal Relationship in Working Animals* [Väitöskirja, Turun yliopisto]. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-9429-8>
- Lipponen, M., Paasonen, T., Vainio, I., Raukola-Lindblom, M., Ikäheimo, K., & Mattila-Rautiainen, S. (2023). *Eläinavusteisuus Suomessa*. Eduskunnan eläinavusteisen työryhmän termistötyöryhmä.
- Maikku, H. (2022). *Hevoset vahvistamassa ihmistyötä tekevän ammattilaisen tunne- ja vuorovaikutustaitoja*. https://www.gcfinland.fi/tiedostopankki/1026/Henriika-Maikku_GC2022www.pdf

- Mannila, L. (2023, lokakuuta 4). *Eläinavusteisena ammattilaisena kehittyminen* [Webinaari].
- Maujean, A., Pepping, C. A., & Kendall, E. (2015). A systematic review of randomized controlled trials of animal-assisted therapy on psychosocial outcomes. *Anthrozoös*, 28, 23–36. <https://doi.org/10.2752/089279315X14129350721812>
- McCardle, P. D., McCune, S., Griffin, J. A., Esposito, L., & Freund, L. S. (2011). *Animals in our lives: Human-animal interaction in family, community, and therapeutic settings*. Paul H. Brookes.
- Mignot, A., de Luca, K., Servais, V., & Leboucher, G. (2022). Handlers' Representations on Therapy Dogs' Welfare. *Animals: An Open Access Journal from MDPI*, 12(5), 580. <https://doi.org/10.3390/ani12050580>
- Miller, S. C., Kennedy, C. C., DeVoe, D. C., Hickey, M., Nelson, T., & Kogan, L. (2009). An Examination of Changes in Oxytocin Levels in Men and Women Before and After Interaction With a Bonded Dog. *Anthrozoös*, 22(1), 31–42. <https://doi.org/10.2752/175303708X390455>
- Odendaal, J. S. J. (2000). Animal-assisted therapy—Magic or medicine? *Journal of Psychosomatic Research*, 49(4), 275–280. [https://doi.org/10.1016/S0022-3999\(00\)00183-5](https://doi.org/10.1016/S0022-3999(00)00183-5)
- Rimppi, A., & Parkkisenniemi, J. (2021). Kouluttamisen merkitys eläinavusteisen työn edellytyksiin ja eläinten hyvinvointiin. Teoksessa L. Ervast & M. Raukola-Lindblom (toim.), *Hevoset ja koirat eläinavusteisessa työssä—Tutkittua tietoa ja kokemuksia*. Sanasilta Oy.
- Phanwanich, W., Kumdee, O., Ritthipravat, P., & Wongsawat, Y. (2011). Animal-assisted therapy for persons with disabilities based on canine tail language interpretation via fuzzy emotional behavior model. *2011 Annual International Conference of the IEEE Engineering in Medicine and Biology Society*, 1133–1136. <https://doi.org/10.1109/IEMBS.2011.6090265>
- Pop, D. A., Rusu, A. S., Pop-Vancea, V., Papuc, I., Contantinescu, R., & Miresan, V. (2014). Physiological Effects of Human-Animal Positive Interaction in Dogs—Review of the Literature. *Bulletin of University of Agricultural Sciences and Veterinary Medicine Cluj-Napoca. Animal Science and Biotechnologies*, 71(2), 102–110. <https://doi.org/10.15835/buasvmcn-asb:10398>

- Prothmann, A., & Fine, A. H. (2011). Animal-Assisted Interventions in Child Psychiatry. Teoksessa *Animals in Our Lives—Human-Animal Interaction in Family, Community, & Therapeutic Settings*. Paul H. Brookes.
- Rault, J.-L., Waiblinger, S., Boivin, X., & Hemsworth, P. (2020). The Power of a Positive Human–Animal Relationship for Animal Welfare. *Frontiers in Veterinary Science*, 7, 590867. <https://doi.org/10.3389/fvets.2020.590867>
- Santaniello, A., Garzillo, S., Cristiano, S., Fioretti, A., & Menna, L. F. (2021). The Research of Standardized Protocols for Dog Involvement in Animal-Assisted Therapy: A Systematic Review. *Animals*, 11(9), 2576. <https://doi.org/10.3390/ani11092576>
- Telkänranta, H. (2023). *Millaista on olla koira?* SKS Kirjat.
- Tiira, K. (2021). Millainen on koira-avusteiseen työskentelyyn sopiva koira? Teoksessa L. Ervast & M. Raukola-Lindblom (toim.), *Hevoset ja koirat eläinavusteisessa työssä—Tutkittua tietoa ja kokemuksia*. Sanasilta Oy.
- Vainio, I. (2021). Riskien hallinnalla kohti turvallista toimintaa. Teoksessa L. Ervast & M. Raukola-Lindblom (toim.), *Hevoset ja koirat eläinavusteisessa työssä—Tutkittua tietoa ja kokemuksia*. Sanasilta Oy.
- Vitte, P., Bragg, K., Graham, D., Davidson, J., Bratten, T., & Angus-Leppan, G. (2021). The role of canines in the treatment of posttraumatic stress disorder: A systematic review. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 13(8), 899–906. <https://doi.org/10.1037/tra0001074>
- Winkle, M., Rogers, J., Gorbng, P., & Vancoppennolle, D. (2022). *Standards of Practice and Competencies for Animal Assisted Interventions*. Animal Assisted Intervention International. <https://aai-int.org/wp-content/uploads/2022/07/AAI-Standards-and-Comp-June-24-2022-.pdf>

Liitteet

Liite 1. Kyselylomake kuvakaappauksina

Page 1

Kyselytutkimus koira-avusteisuudesta sosiaali- ja terveysalalla

Hyvä kyselyyn vastaaja,

tämän kyselytutkimuksen tarkoituksena on selvittää kokemuksia tavoitteellisesta koira-avusteisesta työskentelystä Suomessa sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten toteuttamana.

Voit vastata kyselyyn, jos:

- olet vähintään 18-vuotias
- työskentelet sosiaali- ja terveysalalla
- työskentelet tavoitteellisesti koira-avusteisesti.

Vaikka koira-avusteinen menetelmä ei olisi pääsääntöinen työskentelytapasi, toivomme että vastaat silti kyselyyn.

Koira-avusteinen työskentely on yleistynyt sosiaali- ja terveysalalla, mutta tutkimustietoa löytyy vielä vähäisesti. Tämän kyselytutkimuksen tavoitteena on kehittää koira-avusteista työskentelyä kerätyn tiedon pohjalta.

Kysymme ensin taustatietojasi, jonka jälkeen kysymme koiran kanssa työskentelystä ja siihen liittyvistä ajatuksistasi tarkemmin. Tämän jälkeen kyselyssä on osio vuorovaikutukseen liittyen. Kyselyyn vastaaminen vie noin 15-20 minuuttia.

Tutkimuksen eettisyys:

Tutkimus noudattaa hyvää tieteellistä käytäntöä (TENK). Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja maksutonta. Osallistumisesta ei makseta palkkiota. Sinulla on oikeus keskeyttää osallistumisesi tutkimukseen ilman erillistä syytä ja ilman seuraamuksia. Kyselylomakkeen täytön keskeytyessä tiedot eivät tallennu järjestelmään.

Tutkimuksen aikana ei kerätä suoria tunnistetietoja (IP-osoitetta, sähköpostia, nimeä, henkilötunnusta ym.). Tutkimuksessa kerätään epäsuoria tunnistetietoja (esim. ikä, sukupuoli ja koulutus). Yksittäiset henkilöt eivät ole tunnistettavissa tulosraporteista.

Aineistoja säilytetään Turun yliopiston Seafile-palvelussa salasanalla suojatussa kansiossa, johon on pääsy vain tutkimusryhmän jäsenillä. Aineistosta tullaan julkaisemaan opinnäytetöitä ja tieteellisiä tutkimusartikkeleita sekä esittelemään tutkimusta kansallisissa ja kansainvälisissä konferensseissa.

Terveisin,

logopedian opiskelijat Iina Myllymäki, Irene Raunio ja Essi Ylönen

tutkimuksen vastuuhenkilöt ja ohjaajat Ida Luotonen ja Marjaana Raukola-Lindblom

Mikäli teille tulee kysyttävää kyselyyn liittyen, voitte olla yhteydessä sähköpostitse ida.luotonen@utu.fi tai marjaana.raukola-lindblom@utu.fi

Tietosuojailmoitus:

<https://seafile.utu.fi/f/bcbe91cd7d1244ee9dfb/>

Annan suostumukseni tutkimukseen osallistumisesta

Kyllä

Ikäsi?

Hei, tämä kysely on tarkoitettu yli 18-vuotiaille. Tällä kertaa tämä kysely ei koske sinua. Kiitos mielenkiinnosta!

-
- 2 Työskentelen sosiaali- ja terveysalalla Kyllä
 Ei

Hei, tämä kysely on tarkoitettu sosiaali- ja terveysalalla työskenteleville. Tällä kertaa tämä kysely ei koske sinua. Kiitos mielenkiinnosta!

-
- 3 Työskentelen tavoitteellisesti koira-avusteisesti Kyllä
 Ei

Hei, tämä kysely on tarkoitettu tavoitteellisesti koira-avusteisesti työskenteleville. Tällä kertaa tämä kysely ei koske sinua. Kiitos mielenkiinnosta!

-
- 4 Sukupuolesi? Mies
 Nainen
 Muu
 En halua kertoa

-
- 5 Millä hyvinvointialueella työskentelet? (voit valita useamman)
- Ahvenanmaa
 - Etelä-Karjala
 - Etelä-Pohjanmaa
 - Etelä-Savo
 - Helsingin kaupunki
 - Itä-Uusimaa
 - Kainuu
 - Kanta-Häme
 - Keski-Pohjanmaa
 - Keski-Suomi
 - Keski-Uusimaa
 - Kymenlaakso
 - Lappi
 - Länsi-Uusimaa
 - Pirkanmaa
 - Pohjanmaa
 - Pohjois-Karjala
 - Pohjois-Pohjanmaa
 - Pohjois-Savo
 - Päijät-Häme
 - Satakunta
 - Vantaa ja Kerava
 - Varsinais-Suomi

-
- 6 Mikä on sosiaali- ja terveysalan koulutuksesi? (voit valita useamman)
- Fysioterapeutti
 - Lääkäri
 - Psykologi
 - Psykoterapeutti
 - Puheterapeutti
 - Sairaanhoitaja
 - Sosionomi
 - Sosiaalityöntekijä
 - Toimintaterapeutti
 - Muu, mikä?

Muu sosiaali- ja terveysalan koulutuksesi?

-
- 7 Kuinka monta vuotta olet työskennellyt koulutusta vastaavassa työssäsi?
Vastaathan kokonaisina vuosina. Jos olet työskennellyt alle 6 kk, vastaathan "0".

-
- 8 Kuinka monta vuotta olet käyttänyt koira-avusteisia menetelmiä työssäsi?
Vastaathan kokonaisina vuosina. Jos olet käyttänyt koira-avusteisia menetelmiä alle 6 kk, vastaathan "0".
- _____
-
- 9 Miten olet perehtynyt koira-avusteiseen työskentelyyn? (voit valita useamman)
- Olen suorittanut koulutuskokonaisuuden eläinavusteisuudesta.
 - Olen suorittanut kurseja ja/tai yksittäisiä koulutuspäiviä eläinavusteisuudesta.
 - Olen suorittanut työnäytön koiran kanssa.
 - Olen perehtynyt käytännön työssä saaden ohjausta koira-avusteiseen työskentelyyn.
 - Olen perehtynyt käytännön työn kokemusten kautta.
 - Olen opiskellut itsenäisesti eläinavusteista työskentelyä.
 - Muu, mikä?
-
- Miten muuten olet perehtynyt koira-avusteiseen työskentelyyn?
- _____
-
- 9b Millaisia koulutuksia toivoisit koira-avusteisesta työskentelystä?
- _____
-
- 10 Millainen tausta sinulla on eläinten parista ajalta ennen koira-avusteista työskentelyäsi? (Voit valita useamman)
- Minulla on tai on ollut koira/koiria.
 - Minulla on tai on ollut muita eläimiä.
 - Työskentelen tai olen työskennellyt eläinten kanssa.
 - Olen osallistunut eläimiin liittyvään toimintaan vapaa-ajallani.
 - Minulla ei ollut kokemusta eläimistä ennen koira-avusteisen työskentelyn aloittamista.
 - Muu, mikä?
-
- Minkälaista muuta taustaa sinulla on eläinten parista ajalta ennen koira-avusteista työskentelyäsi?
- _____
-
- 11a Työskentelen koira-avusteisesti (voit valita useamman):
- Lasten kanssa
 - Nuorten kanssa
 - Aikuisten kanssa
-
- 11b Toteutatko koira-avusteista työtä: (Voit valita useamman)
- Yksilömuotoisesti
 - Ryhmämuotoisesti
-
- 12 Asiakasryhmä, jonka kanssa olet työskennellyt koira-avusteisesti (voit valita useamman):
- Neuropsykiatriset häiriöt
 - Aivovamma
 - Kehitysvamma
 - Aivoverenkierron häiriöt
 - Muistisairaudet
 - Mielenterveyden häiriöt
 - Muu, mikä?

Tarkenna vielä, mikä neuropsykiatrinen häiriö?
(voit valita useamman)

- Autismi
 ADHD
 Kehityksellinen kielihäiriö
 Oppimisvaikeudet
 Muu, mikä?

Mikä muu neuropsykiatrinen häiriö?

Tarkenna vielä, mikä mielenterveyden häiriö? (voit valita useamman)

- Masennus
 Ahdistuneisuus
 Syömishäiriöt
 Skitsofrenia
 Päihdeongelmat
 Muu, mikä?

Mikä muu mielenterveyden häiriö?

Tarkenna vielä, mikä muu asiakasryhmä?

- 13 Miten asiakkaasi ovat ohjautuneet koira-avusteisen työskentelyn pariin? (voit valita useamman)

- Asiakkaat ovat saaneet sosiaali- ja terveydenhuollon lähetteen, jossa on määritelty koira-avusteinen toteutus.
 Asiakkaat ovat hakeutuneet itse koira-avusteiseen toteutukseen.
 Olen päättänyt yhdessä asiakkaiden kanssa koira-avusteiseen toteutukseen.
 Muu, mikä?

Miten muuten asiakkaasi ovat ohjautuneet koira-avusteisen työskentelyn pariin?

- 14 Pidätkö säännöllisesti yhteyttä muihin koira-avusteisesti työskenteleviin ammattilaisiin?

- Kyllä
 En

Miten pidät yhteyttä muihin koira-avusteisesti työskenteleviin ammattilaisiin? (voit valita useamman)

- Seuraan somessa.
 Osallistun keskusteluun somessa.
 Keskustelen koira-avusteisesta työskentelystä kollegan kanssa tai moniammatillisesti (esim. kasvotusten, puhelimessa jne.).
 Työskentelen yhdessä koira-avusteisesti kollegan kanssa tai moniammatillisesti.
 Teen kehittämistyötä yhdessä kollegan kanssa tai moniammatillisesti.
 Teen kansainvälistä yhteistyötä.
 Muuten, miten?

Miten muuten pidät yhteyttä muihin koira-avusteisesti työskenteleviin ammattilaisiin?

Minkä alan ammattilaisiin pidät yhteyttä?

Seuraavassa osiossa on kysymyksiä liittyen työskentelyssä mukana olevaan koiraan.

- 15 Koira, joka osallistuu työskentelyyn kanssasi, on (voit valita useamman)?
- Oma koira
 Asiakkaan koira
 Muun ammattilaisen koira
 Muun, kenen?
-
- Kenen koira? _____
-
- 16 Mikä on koira-avusteiseen työskentelyyn osallistuvan koiran rotu? _____
-
- 17 Kuka/miten koira-avusteiseen työskentelyyn osallistuvan koiran soveltuvuutta on arvioinut/on arvioitu (voit valita useamman)?
- Työnäytöllä
 Soveltuvuustestillä
 Ammattilainen esim. eläinten kouluttaja
 Kasvattajan toimesta
 Itsearvio
 Muulla tavoin, miten?
-
- Miten muulla tavoin koira-avusteiseen työskentelyyn osallistuvan koiran soveltuvuutta on arvioitu? _____
-
- 18 Minkälaisia tehtäviä ajattelet koiralla olevan koira-avusteisessa työskentelyssä?
- 18a Tukea luottamusta sinun ja asiakkaasi välillä.
- Täysin eri mieltä Ei samaa eikä eri mieltä Täysin samaa mieltä
- _____
- (Place a mark on the scale above)
-
- 18b Lisätä asiakkaan motivaatiota.
- Täysin eri mieltä Ei samaa eikä eri mieltä Täysin samaa mieltä
- _____
- (Place a mark on the scale above)
-
- 18c Tukea vuorovaikutusta sinun ja asiakkaasi välillä.
- Täysin eri mieltä Ei samaa eikä eri mieltä Täysin samaa mieltä
- _____
- (Place a mark on the scale above)
-
- 18d Auttaa asiakasta vaikeista asioista puhumisessa.
- Täysin eri mieltä Ei samaa eikä eri mieltä Täysin samaa mieltä
- _____
- (Place a mark on the scale above)
-
- 18e Vähentää asiakkaasi jännitystä, stressiä tai ahdistusta.
- Täysin eri mieltä Ei samaa eikä eri mieltä Täysin samaa mieltä
- _____
- (Place a mark on the scale above)
-
- 18f Vahvistaa asiakkaasi psyykkistä joustavuutta (resilienssiä).
- Täysin eri mieltä Ei samaa eikä eri mieltä Täysin samaa mieltä
- _____
- (Place a mark on the scale above)
-
- 18g Lievittää asiakkaasi yksinäisyyden kokemusta.
- Täysin eri mieltä Ei samaa eikä eri mieltä Täysin samaa mieltä
- _____
- (Place a mark on the scale above)

- 18h Tukea asiakkaasi tunteiden ja käyttäytymisen säätelyä.
- Täysin eri mieltä Ei samaa eikä eri mieltä Täysin samaa mieltä
-
- (Place a mark on the scale above)
-
- 18i Osallistua harjoitusten tekemiseen.
- Täysin eri mieltä Ei samaa eikä eri mieltä Täysin samaa mieltä
-
- (Place a mark on the scale above)
-
- 18j Tukea asiakastasi arjen toimintoihin osallistumisessa.
- Täysin eri mieltä Ei samaa eikä eri mieltä Täysin samaa mieltä
-
- (Place a mark on the scale above)
-
- Jos koiralla on joku muu tehtävä, niin mikä?
-
-
- 19 Oletko arvioinut koira-avusteisen työskentelyn vaikuttavuutta asiakkaan tavoitteiden saavuttamisessa?
- Kyllä
 En ole arvioinut
 En osaa sanoa
-
- Miten olet arvioinut koira-avusteisen työskentelyn vaikuttavuutta?
-
-
- 20 Miten koiraa on totutettu tai koulutettu koira-avusteiseen työskentelyyn?
-
-
- 21 Millaisia taitoja koira-avusteiseen työskentelyyn osallistuvalla koiralla edellytetään? (voit valita useamman)
- Koira kykenee ottamaan kontaktin asiakkaaseen.
 Koira kykenee osoittamaan kiinnostusta asiakasta kohtaan.
 Koira kykenee olemaan asiakkaan lähellä.
 Koira kykenee rauhoittumaan omalle paikalleen.
 Koira kykenee sietämään tavallisesta poikkeavaa liikkumistapaa.
 Koira kykenee sietämään tavallisesta poikkeavaa puhetapaa.
 Koira kykenee sietämään tavallisesta poikkeavaa käyttäytymistä.
 Koira kykenee sietämään erilaisia apuvälineitä.
 Koira kykenee suorittamaan pyynnöstä tehtäviä.
 Muu, mikä?
-
- Tarkenna vielä, mitä muita taitoja?
-
-
- 22 Miten opastat asiakasta koiran kanssa toimimiseen? (voit valita useamman)
- Kertomalla koiran luonteesta ja käyttäytymisestä.
 Tekemällä asiakkaan kanssa suunnitelman koiran roolista.
 Sopimalla koiraan liittyvistä säännöistä ja toimintatavoista.
 En mitenkään.
 Muulla tavoin, miten?

Millä muulla tavalla opastat asiakasta koiran kanssa toimimiseen?

- 23 Miten toimit, jos huomaat koiran kuormittuvan työskentelytilanteessa tai jos koira ei ole yhteistyökykyinen? (voit valita useamman)

- Olen ennakoinut asian mahdollistamalla koiran itsenäisen poistumisen tilasta.
 Ohjaan koira toisenlaiseen toimintaan.
 Poistan koiran kokonaan tilasta.
 Poistan koiran tilanteesta, mutta koira jää samaan tilaan.
 Ohjaan asiakasta toimimaan toisin.
 Muutan omaa toimintaani tilanteessa.
 En huomioi asiaa.
 Muulla tavoin, miten?

Millä muulla tavalla toimit?

- 24 Onko koira-avusteisesta työskentelystä jouduttu luopumaan kesken asiakasjakson?

- Kyllä
 Ei

- 24b Mitkä syyt ovat johtaneet koira-avusteisesta työskentelystä luopumiseen? (voit valita useamman)

- Asiakkaaseen liittyvät syyt
 Ammattilaiseen liittyvät syyt
 Koiraan liittyvät syyt
 Tilaan liittyvät syyt
 Työyhteisöön liittyvät syyt
 Muut syyt, mitkä?

Mitkä asiakkaaseen liittyvät syyt?

Mitkä ammattilaiseen liittyvät syyt?

Mitkä koiraan liittyvät syyt?

Mitkä tilaan liittyvät syyt?

Mitkä työyhteisöön liittyvät syyt?

Mistä muusta syystä koira-avusteisesta työskentelystä on luovuttu?

Millä muulla tavoin arvioit riskejä?

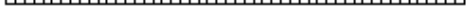
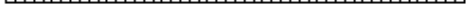
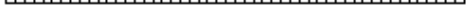
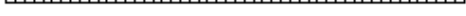

- 26 Hyödynnetäänkö koira silloin kun se ei ole paikalla työskentelytilanteessa? Esim. Keskustellaan asiakkaan kanssa aikaisemmin koiran kanssa tehdyistä harjoitteista.

- Kyllä, aina
 Kyllä, joskus
 Ei

Jos koira ei ole paikalla työskentelytilanteessa, niin millaisia vaikutuksia sillä on kommunikointiin? Esim. Vaikuttaako asiakkaan aktiivisuuteen vuorovaikutustilanteissa?

Seuraavaksi keskitymme vuorovaikutustaitoihin. Vuorovaikutus on osallistujien yhteistyötä, joka koostuu kommunikaatiotaitojen lisäksi erilaisista emotionaalisista, kognitiivisista ja fyysisistä tekijöistä. Tutkimusten mukaan eläinavusteisella työskentelyllä voidaan vaikuttaa vuorovaikutustaitoihin. Tässä osiossa kysymme havaintojasi vuorovaikutuksesta koira-avusteisessa työskentelyssä. Pohdi vastauksia yleisellä tasolla.

- 27 Millaisia käsityksiä sinulla on koira-avusteisen työskentelyn vaikutuksesta seuraaviin vuorovaikutustaitojen osa-alueisiin?
Emotionaalisiiin toimintoihin liittyvät havainnot:
-
- 27a Asiakkaan mieliala on kohentunut. Täysin eri mieltä Ei samaa eikä erimieltä Täysin samaa mieltä
-
- (Place a mark on the scale above)
-
- 27b Asiakkaan turhautuminen ja vihaisuus on vähentynyt. Täysin eri mieltä Ei samaa eikä erimieltä Täysin samaa mieltä
-
- (Place a mark on the scale above)
-
- 27c Asiakkaan iloisuus on lisääntynyt. Täysin eri mieltä Ei samaa eikä erimieltä Täysin samaa mieltä
-
- (Place a mark on the scale above)
-
- 27d Asiakkaan kyky rentoutua on lisääntynyt. Täysin eri mieltä Ei samaa eikä erimieltä Täysin samaa mieltä
-
- (Place a mark on the scale above)
-
- 27e Asiakkaan itseluottamus on lisääntynyt. Täysin eri mieltä Ei samaa eikä erimieltä Täysin samaa mieltä
-
- (Place a mark on the scale above)
-
- 27f Asiakkaan motivaatio vuorovaikutukseen on lisääntynyt. Täysin eri mieltä Ei samaa eikä erimieltä Täysin samaa mieltä
-
- (Place a mark on the scale above)
-
- 27g Asiakkaan kokema stressi on vähentynyt. Täysin eri mieltä Ei samaa eikä erimieltä Täysin samaa mieltä
-
- (Place a mark on the scale above)
-
- 28 Millaisia käsityksiä sinulla on koira-avusteisen työskentelyn vaikutuksesta seuraaviin vuorovaikutustaitojen osa-alueisiin?
Kommunikatiivisiin toimintoihin liittyvät havainnot:
-
- 28a Asiakkaan kyky ymmärtää kuulemaansa (esim. ohjeita) on parantunut. Täysin eri mieltä Ei samaa eikä erimieltä Täysin samaa mieltä
-
- (Place a mark on the scale above)
-
- 28b Asiakkaan looginen ajattelu ja päättelykyky on kehittynyt (esim. asiakas ilmaisee ajatuksensa johdonmukaisesti). Täysin eri mieltä Ei samaa eikä erimieltä Täysin samaa mieltä
-
- (Place a mark on the scale above)

28c	Asiakkaan puheilmaisuus on kehittynyt.	Täysin eri mieltä	Ei samaa eikä erimieltä	Täysin samaa mieltä
 (Place a mark on the scale above)				
28d	Asiakkaan kyky osallistua keskusteluihin on parantunut.	Täysin eri mieltä	Ei samaa eikä erimieltä	Täysin samaa mieltä
 (Place a mark on the scale above)				
28e	Asiakkaan luetunymmärtäminen on kehittynyt.	Täysin eri mieltä	Ei samaa eikä erimieltä	Täysin samaa mieltä
 (Place a mark on the scale above)				
28f	Asiakkaan kyky ilmaista itseään kirjoittamalla on parantunut.	Täysin eri mieltä	Ei samaa eikä erimieltä	Täysin samaa mieltä
 (Place a mark on the scale above)				
28g	Asiakkaan kyky käyttäytyä sosiaalisissa tilanteissa niihin sopivalla tavalla on parantunut.	Täysin eri mieltä	Ei samaa eikä erimieltä	Täysin samaa mieltä
 (Place a mark on the scale above)				
29	Millaisia käsityksiä sinulla on koira-avusteisen työskentelyn vaikutuksesta seuraaviin vuorovaikutustaitojen osa-alueisiin? Kognitioon liittyvät havainnot:			
29a	Asiakas kykenee pysymään mukana keskustelun rytmissä paremmin.	Täysin eri mieltä	Ei samaa eikä erimieltä	Täysin samaa mieltä
 (Place a mark on the scale above)				
29b	Asiakkaan kyky pysyä keskustelun aiheessa on parantunut.	Täysin eri mieltä	Ei samaa eikä erimieltä	Täysin samaa mieltä
 (Place a mark on the scale above)				
29c	Asiakkaan taito odottaa vuoroaan on kehittynyt.	Täysin eri mieltä	Ei samaa eikä erimieltä	Täysin samaa mieltä
 (Place a mark on the scale above)				
29d	Asiakas kykenee kertomaan tapahtumien pääkohdat paremmin.	Täysin eri mieltä	Ei samaa eikä erimieltä	Täysin samaa mieltä
 (Place a mark on the scale above)				
29e	Asiakkaan kyky ymmärtää syy-seuraussuhteita on kehittynyt.	Täysin eri mieltä	Ei samaa eikä erimieltä	Täysin samaa mieltä
 (Place a mark on the scale above)				
29f	Asiakkaan kyky tunnistaa toisten tunnetiloja on kehittynyt.	Täysin eri mieltä	Ei samaa eikä erimieltä	Täysin samaa mieltä
 (Place a mark on the scale above)				

- 29g Asiakkaan empatiakyky on parantunut. Täysin eri mieltä Ei samaa mieltä ei eri mieltä Täysin samaa mieltä

 (Place a mark on the scale above)
- 30 Millaisia käsityksiä sinulla on koira-avusteisen työskentelyn vaikutuksesta seuraaviin vuorovaikutustaitojen osa-alueisiin?
 Fyysisiin toimintoihin liittyvät havainnot:
- 30a Asiakkaan puhe on selkeytynyt. Täysin eri mieltä Ei samaa eikä eri mieltä Täysin samaa mieltä

 (Place a mark on the scale above)
- 30b Asiakkaan puhe on sujuvoitunut (esim. Asiakkaan änkkysoireet ja epäröinti ovat vähentyneet). Täysin eri mieltä Ei samaa eikä eri mieltä Täysin samaa mieltä

 (Place a mark on the scale above)
- 30c Asiakkaan kyky säädellä äänenkäyttöään on parantunut (esim. Äänen voimakkuus ja korkeus). Täysin eri mieltä Ei samaa eikä eri mieltä Täysin samaa mieltä

 (Place a mark on the scale above)
- 30d Asiakkaan kuormittuneisuus on vähentynyt. Täysin eri mieltä Ei samaa eikä eri mieltä Täysin samaa mieltä

 (Place a mark on the scale above)
- 30e Asiakkaan kokema kipu on vähentynyt. Täysin eri mieltä Ei samaa eikä eri mieltä Täysin samaa mieltä

 (Place a mark on the scale above)

Mitä muuta haluat kertoa vuorovaikutustaidoista, joihin koira-avusteisella työskentelyllä on ollut vaikutusta?

- 31 Kirjoita kolme tavoitetta, joihin olet asiakkaiden kanssa pyrkinyt koira-avusteisessa työskentelyssä.

- 32 Kerro esimerkki/esimerkkejä, miten olet hyödyntänyt koiran läsnäoloa?
- Esimerkki 1.

- Esimerkki 2.

- Esimerkki 3.

- 33 Mitä ajatuksia sinulla on koira-avusteisen työskentelyn käytännöistä? Miten kehittäisit niitä?

- Palautetta kyselyyn liittyen:
